

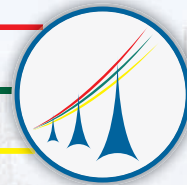

2005 оноос эрхлэн гаргав.

ЦДҮС ТӨХК-ИЙН ХЭВЛЭЛ
transco.mn

ДАМЖУУЛАХ

Сүлжээ

№01 (150) 2021 оны 09 сар

МЭНДЧИЛГЭЭ

Өргөн дэлгэр Монгол орныхоо өнцөг булан бүрт гэрэл гэгээ хөгжөөх үйлсдээ хоёргүй сэтгэлээр зүтгэж байгаа салбарын болон компанийхаа нийт хамт олонд Эрчим хүчний салбар үүсч хөгжсөний 99 жилийн ойн баярын мэндийг өргөн дэвшүүлье.

Улс орон даяар коронавируст цар тахлын онцгой байдал хэвээр байгаа энэ цаг үед манай компани цахилгаан эрчим хүчийг найдвартай дамжуулах үүргээ хариуцлагатай биелүүлж, шугам тоноглолын шинчлэлт, угсралт, засварын ажлуудыг үе шаттайгаар зөрчил доголдолгүй гүйцэтгэж байгаагаа илэрхийлэхэд таатай байна.

Тухайлбал, Манай хамт олон энэ оны эхний 8 сарын хугацаанд

- 220/110/35 кВ-ын Улаанбаатар дэд станцын АТ-1-д задаргаат их засварын ажлыг хийж гүйцэтгэн тус тоноглолыг удаан хугацаанд найдвартай ажиллах боломжийг бүрдүүлж Улаанбаатар хотын 110кВ-ын бага тойрог сүлжээгээр хэрэглэгчдийг цахилгаан эрчим хүчээр хангах нөхцлийг сайжрууллаа.
- 220/110/35 кВ-ын Багануур дэд станцын 220кВ-ын ил хуваарилах байгууламжийн өргөтгөлийн ажлыг өөрсдийн хүчээр гүйцэтгэн тус станцын 220кВ-ын шинийн хамгаалалтыг шинэчлэн өндөр технологи бүхий микропроцессорын хамгаалалтаар шинэчилсэн билээ. Ингэснээр зүүх өмнөд бүсийн цахилгаан эрчим хүчний найдвартай ажиллагааг дээшлүүлсэн.
- Монгол эрчим хүчний систем үүсгэгч дэд станц Зүүнхараа дэд станцын схемийн найдвартай ажиллагааг хангаж, секц холбогч таслуурыг элэгас таслуураар солих ажлыг дуусгасан.
- Монголын улсын маань говийн бүс нутагт өсөн нэмэгдэж байгаа цахилгааны хэрэглээг хангах ажлын хүрээнд Оюутолгой, Цагаан суваргын томоохон хэрэглэгчдийг цахилгаан эрчим хүчээр зорилгоор Тавантолгой, Оюутолгой, Цагаансуварга дэд станцуудыг 220 кВ-ын хүчдлийн түвшинд бүрэн шилжүүлэн ажиллаж байна.
- Дамжуулах сүлжээний шугам тоноглолын засварын ажлыг сайжруулахад гол хүчин зүйл болох автомашины парк шинэчлэлийг хийж, өнлөр хүчдлийн агаарын шугамд засвар хийхэд нэн шаардлагатай 46 м сунадаг АГП машин, 25 тн чадалтай кран, том чадлын эксковаторыг худалдан авч, ашиглалтад орууллаа.
- Хангайн бүсийн цахилгаан хангамжийн найдвартай ажиллагааг сайжруулах ажлын хүрээнд 110 кВ-ын Хархорин А.Б ЦДАШ-д тасралтыг бууруулах зорилгоор элемент солих ажил, Хархорин дэд станцын хүчний трансформатор -1 засварын ажлыг хугацаанаас өмнө дуусгаж, Баянхонгор дэд станцын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, 10 МВА чадалтай хүчний трансформатор нэмж суурилуулах, Эрдэнэт 220/110/35 кВ-ын АТ-1-ийн задаргаат их засварын ажлыг Укрианы мэргэжилтнүүдтэй хамтран амжилттай гүйцэтгэж байна.
- Ковид-19 цар тахлын өнөөгийн онцгой нөхцөл байдалд ажилтнуудынхаа халдвар хамгаалал, дархлааг дэмжих, ажлын байрын ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн ажилд 100 гаруй сая төгрөг төлөвлөн, зарцуулж, компанийн удирдлагын зүгээс цогц ажлуудыг хийж байна.

Монголын тулгар төр байгуулагдсаны 2230, Их монгол улсын 815, Ардын хувьсгалын 100 жил, Монгол улсад Эрчим хүчний салбар үүсч хөгжсөний 99 жилийн ойгоор манай хамт олноос Монгол төрийн дээд шагнал Хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн одонгоор 2, Алтан гадас одонгоор 8, Хөдөлмөрийн хүндэт медалиар 10, эрчим хүчний салбарын дээд шагнал "Эрчим хүчний тэргүүний ажилтан" цол тэмдэгээр 12, Эрчим хүчний яамны "Хүндэт жуух бичиг"-ээр 9 ажилтан тус тус шагнагдлаа.

Ингээд Монгол улсын эрчим хүчний салбар тэр дундаа дамжуулах сүлжээний тасралтгүй найдвартай ажиллагааг ханган ажиллаж байсан болон одоо ажиллаж байгаа компанийн ахмад дунд, залуу үеийн нийт ажилтнуудад болон тэдгээрийн гэр бүлд эрүүл, аз жаргал, сайхан сайхныг компанийн удирдлагыг төлөөлж "Дамжуулах сүлжээ" сонингоор дамжуулан хүргэж байна.

Гэрэл гэгээтэй ирээдүйн бат бэх шугам болсон салбарын хамт олонд ажлын амжилт, сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөе!

Монгол улсын эрчим хүчний салбарын гал голомт үүрд мандан бадраг!

ЦАХИЛГААН ДАМЖУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ СҮЛЖЭЭ ТӨХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ Б.НЯМСАМБУУ

НҮҮР-3

ТӨРИЙН ДЭЭД ОДОН МЕДАЛЬ,
САЛБАРЫН ШАГНАЛААР
ШАГНАГДАВ.

НҮҮР-9

ХАМГААЛАЛТЫН ЗУРВАСЫГ
ЧӨЛӨӨЛҮҮЛЖ, ШУГАМ СҮЛЖЭЭНИЙ
АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ АЖЛЫГ
ЗОХИОН БАЙГУУЛЛАА.

НҮҮР-9

2021 ОНЫ II УЛИРЛЫН АВААР
ЭСЭРГҮҮЦЭХ ЦАХИМ ДАСГАЛ

НҮҮР-9

ДАРХЛААЖУУЛАЛТЫН 3-Р ТҮНД ТӨВ
УДИРДЛАГА БОЛОН УЛААНБААТАР
САЛБАРЫН 210 АЖИЛТАН, АЛБАН
ХААГЧ ХАМРАГДЛАА.

НҮҮР-10

ЗҮХ-ИЙН СУРГАЛТ
БҮТЭЭМЖИЙН ИНЖЕНЕР
Л.ЭНХЖАРГАЛ ЭЭЛЖИТ ДУГААРЫН
ЗОЧИНООР УРИГДЛАА.

НҮҮР-11

ДЕЛЬТА ВИРУС ГЭЖ ЮУ ВЭ?

НҮҮР-12

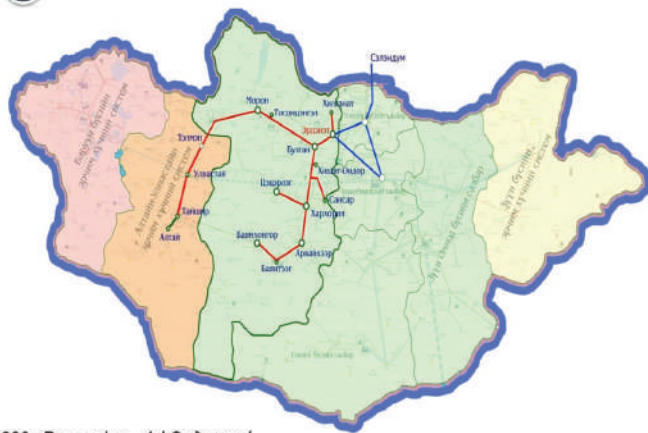
МАНАЙ УЛС 2025 ОН ГЭХЭД
БҮХ НИЙТЭЭР ХОС БИЧИГТЭН
БОЛОХООР ЗОРЬЖ БАЙНА.

ХАНГАЙН БҮСИЙН
САЛБАРЫН
2021 ОНЫ

“ШИЛДЭГ АЖИЛ”

Үйлчлэх хүрээ

220 кВ-ын д/ст – 1 / Эрдэнэт/
110 кВ-ын д/ст – 11 / Булган, Мөрөн,
Хархорин, Арвайхээр, Цэцэрлэг,
Баянхонгор, Сансар, Хялганат, Баянтээг,
Хишиг-Өндөр, Тосонцэнгэл д/ст/

ЦДАШ-уудын нийт урт:
220кВ-ын 417,6 км
110кВ-ын 1637,8 км
35кВ-ын 7,91км

Хангайн бүсийн салбар

3. Дэлхийн банкны “Эрчим хүч-2” төслийн хүрээнд Эрдэнэт, Арвайхээр, Булган, Хархорин, Хишиг-Өндөр, Цэцэрлэг дэд станцуудад 35кВ-ын ТТ-ыг ВТ-аар, хоёрдогч хэлхээг SEL релегээр сольж, холболтын ажлуудыг хийж гүйцэтгэв. Мөн салбарын ТЗБАХ-ын төлөвлөгөөний дагуу Сансар дэд станцын Т-1-ийн 35 кВ-ын оролтын ТТ-ыг ВТ-аар солив.

4. 110кВ-ын Хархорин-А шугамын Тулгуур №832-540 хооронд доод талын хөндийрүүлэгч элементийг 900ш аэродинамик, 300ш ПС-70 маркийн тусгаарлагчаар солив.

5. Хархорин дэд станцын 110кВ-ын Арвайхээр шугамын реле хамгаалалт автоматикийн байгууламжийг шинэчилж үндсэн хамгаалалтыг ABB Red-650, бэлтгэл хамгаалалтыг ABB REL-650 маркийн релегээр сольж холболтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

6. Хишиг-Өндөр дэд станцад ТГЩ-ийг шинээр суурилуулав.

7. Салбарын контор №2-т “Батнягт Арвижих ХХК” барилгын дээврийн засвар, суурийн хүчитгэлийн ажил хийсэн.

8. 110кВ-ын Хархорин-А,Б ЦДАШ-уудын тулгуур №481 булгарсан, тулгуур №482 суурин хэсгээрээ хугарч унасан, тулгуур №480, 483 хазайсан гэмтлүүдийг богино хугацаанд устгав.

9. Хархорин дэд станцын Т-1,2 трансформаторын тосыг Төсөл хөтөлбөрийн хэлтсийн мэргэжилтнүүдтэй хамтарч солив. Их засварын өмнөх ба дараах өндөр хүчдлийн туршилтын ажлыг салбарын РХАХТА-ны ажилчид хамтран гүйцэтгэв. Ингэснээр трансформаторын насжилтыг нэмэгдүүлсэн.

1. Засварын өмнөх сорьц
2. Хатаалтын үеийн сорьц
3. Засварын дараахи сорьц

10. 220/110/35/6кВ-ын Эрдэнэт дэд станцын 200МВА-ийн АТ-1 автотрансформаторын их засварын ажлыг Төв удирдлагын төсөл хөтөлбөрийн ИТА-ууд болон Украин мэргэжилтэнтэй хамтран гүйцэтгэж байна.

11. 110/35/6кВ-ын Баянхонгор дэд станцад 6.3МВА-ийн Т-1,2 2,5МВА-ийн Т-3 оргил ачааллын үед 75-86%-тай ачаалагдаж, хүчдлийн түвшин НСД-д заасан түвшинд барьдаггүй тул Т-3 трансформаторыг 10МВА-ийн трансформатороор сольж суурилуулах ажил хийгдэж байна.

1. 220/110/35/6 кВ-ын Эрдэнэт дэд станц дээр өргөтгөл хийж Булган-А, Булган-Б ЦДАШ-уудын гаргалгааны ячейк зөөж холболтын тоноглолыг шилжүүлэн суурилуулсан.

2. “ЭДЦС ТӨХК”-ийн суурилагдсан хүчин чадлыг нэмэгдүүлэхтэй холбогдуулан 220/110/35/6кВ-ын Эрдэнэт дэд станцад 110кВ-ын ЭТ-153 агаарын шугамын холболтын тоноглолыг суурилуулах барилга угсралтын ажлыг “Энермон ХХК” гүйцэтгэсэн.

2021 оны 08 сарын 07-ны өдрөөс 10-ны өдрүүдэд техникийн комисс ажиллаж, хүчдэлд залгасан.

ТӨРИЙН ДЭЭД ОДОН МЕДАЛЬ, САЛБАРЫН ШАГНАЛААР ШАГНАГДАВ

ТӨВ УДИРДЛАГА

Ардын хувьсгалын 100 жил, Монгол улсад эрчим хүчний салбар үүсч хөгжсөний 99 жилийн ой, “Эрчим хүчний ажилтаны өдөр”-ийг тохиолдуулан тус компанийн удирдлагууд олон жил үр бүтээлтэй ажилласан ажилтан, албан хаагчиддаа шагнал гардуулж баяр хүргэлээ. Хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн одонгоор Гүйцэтгэх захирлын зөвлөх Д.Балдорж, Техникийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга Д.Чинбат нар энгэрээ мялаасан бол Алтан гадас одонгоор Тэргүүн дэд захирал бөгөөд ерөнхий инженер Б.Дашдаваа, Захиргаа удирдлагын хэлтсийн Сургалт бүтээмжийн инженер Л.Энхжаргал, Хяналт мониторингийн хэлтсийн ахлах бөгөөд техникийн хяналтын инженер Д.Мөнхзаяа, Нийтлэг үйлчилгээ, тээвэр механизмын хэлтсийн суудлын авто машины жолооч Д.Сүхбаатар, тусгай зориулалтын авто машины жолооч Д.Батбаяр нар тус тус шагнагдлаа. Мөн Реле хамгаалалт, Автоматик, хэмжилт туршилтын хэлтсийн дарга Н.Батбаяр Хөдөлмөрийн хүндэт медалиар шагнуулсан бол Хяналт мониторингийн хэлтсийн ХАБЭА-н инженер Б.Батчулуун, Реле хамгаалалт автоматик, хэмжилт туршилтын хэлтсийн ахлах бөгөөд реле хамгаалалт, автоматиккийн инженер З.Батзориг, Реле хамгаалалт автоматик, хэмжилт туршилтын хэлтсийн хэмжүүрийн инженер Б.Золбоо, Төсөл хөтөлбөрийн хэлтсийн ПХБ төслийн монтёр Л.Содовсүрэн, Нийтлэг үйлчилгээ, тээвэр механизмын хэлтсийн суудлын авто машины жолооч П.Отгонбаатар нар Эрчим хүчний тэргүүний ажилтан боллоо. Эрчим хүчний яамны жуух бичигээр Техникийн бодлого, төлөвлөлтийн хэлтсийн төсвийн инженер Х.Баянмөнх, Реле хамгаалалт, автоматик, хэмжилт туршилтын хэлтсийн Дэд станцын тогтмол гүйдлийн үүсгүүр, зай тэжээлийн засварын инженер Т.Нямдорж, Шуурхай зохицуулалтын хэлтсийн диспетчер инженер М.Сэржхорол нар шагнагдлаа. Шагнал гардсан ажилтан, албан хаагчиддаа ажлын өндөр амжилт хүсье.

ТӨВИЙН БҮСИЙН САЛБАР

Салбарын Ерөнхий инженер М.Чулуунбаатар Алтан гадас одонгоор ХАБЭА-н инженер Д.Цэцэг, ЗААА-ны сургалт бүтээмжийн инженер Б.Байгалмаа нар Хөдөлмөрийн хүндэт медалиар тус тус шагнагдсан бол РХАХТА-ны ахлах бөгөөд нийлмэл реле хамгаалалт, автоматиккийн инженер Б.Батням, Б.Эрдэнэтулга Хэмнэлт, горимын инженер Э.Байгальмаа, ээлжийн техникч О.Энхтайван нар Эрчим хүчний тэргүүний ажилтан боллоо. Мөн ээлжийн монтёр Б.Ууганбаяр, ээлжийн инженер Э.Нарантуяа, Реле хамгаалалт, автоматиккийн инженер Д.Түвшиндорж, Өндөр хүчдэлийн туршилт, хэмжилтийн монтёр Т.Энхжаргал, СЭЗА-ны дарга бөгөөд ахлах нягтлан бодогч Э.Аюушжав нар салбарын яамны жуух бичгээр шагнагдлаа.

ЗҮҮН-ӨМНӨД БҮСИЙН САЛБАР

Эрчим хүчний “ТЭРГҮҮНИЙ АЖИЛТАН” - 6

1. ЗААА-ны Сургалт, бүтээмжийн инженер Б.Ариунжаргал
2. АШУА-ны Ээлжийн техникч Б.Ганцэцэг
3. АШУА-ны Ээлжийн инженер Л.Сарангэрэл
4. СЭЗА-ны Цалин хөлсний тооцооны нягтлан бодогч Д.Сэлэнгэ
5. Инженерийн хэсгийн Зураг төсвийн инженер А.Эрдэнэтөгтох
6. Сайншанд дэд станцын Суудлын автомашины жолооч Б.Энхболд

Төрийн дээд одон медаль "ХӨДӨЛМӨРИЙН ХҮНДЭТ" - 5

1. РХАХТА-ны дарга Ж.Чинбат
2. ЗААА-ны Суудлын автомашины жолооч Б.Алтангэрэл
3. АШУА-ны Ээлжийн монтёр Х.Эрдэнэбаатар
4. Сайншанд дэд станцын Ээлжийн инженер Ж.Оюунгэрэл
5. Өндөрхаан дэд станц Ээлжийн техникч Н.Саруул

Төрийн дээд одон медаль "АЛТАНГАДАС ОДОН" - 5

1. ЗААА-ны Зохион байгуулагч С.Бямбасүрэн
2. РХАХТА-ны Хэмжүүр, тоолуурын инженер М.Энхбаатар
3. Чойр хэсгийн дарга Б.Туяа
4. Чойр хэсгийн Өндөр настан Л.Лхагвасүрэн
5. Багануур салбарын Өндөр настан Л.Алтанцэцэг

ЗААА-ны Суудлын автомашины жолооч Б.Алтангэрэл

РХАХТА-ны дарга Ж.Чинбат

Сайншанд дэд станцын ээлжийн инженер Ж.Оюунгэрэл

Чойр хэсгийн Өндөр настан Л.Лхагвасүрэн

РХАХТА-ны Хэмжүүр, тоолуурын инженер М.Энхбаатар

АШУА-ны Ээлжийн монтёр Х.Эрдэнэбаатар

Өндөрхаан дэд станц Ээлжийн техникч Н.Саруул

СЭЗА-ны Цалин хөлсний тооцооны нягтлан бодогч Д.Сэлэнгэ

АШУА-ны Ээлжийн инженер Л.Сарангэрэл

ЗААА-ны Сургалт, бүтээмжийн инженер Б.Ариунжаргал

ГОВИЙН БҮСИЙН САЛБАР

АШУА-ны 110/35/10 кВ Даланзадгад дэд станцын ээлжийн техникч Б.Бямбасүрэн, ээлжийн монтёр Г.Энхболд нар төрийн дээд шагнал “Хөдөлмөрийн хүндэт медаль”-аар шагнагдлаа. Хүндэт шагнал хүртсэн гэр бүлийн 2 ажилтандаа ажлын амжилт хүсье.

Багануур салбарын Өндөр настан Л. Алтанцэцэг

ЗААА-ны Зохион байгуулагч С.Бямбасүрэн

Чойр хэсгийн дарга Б.Туяа

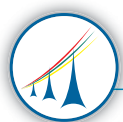
Сайншанд дэд станцын Суудлын автомашины жолооч Б.Энхболд

АШУА-ны Ээлжийн техникч Б.Ганцэцэг

Инженерийн хэсгийн Зураг төсвийн инженер А.Эрдэнэтөгтох

УЛААНБААТАР САЛБАР

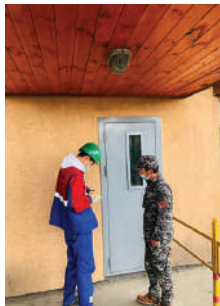
ХАБЗА ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙГДСЭН АЖИЛ

Салбарын хэмжээнд наряд шийдвэрээр ажил гүйцэтгэхэд ажлын аюулгүй байдлыг хариуцагчид болон бригадын бүрэлдэхүүнд онцгой анхаарч, шат шатны зааварчилгааг чанартай өгч ажиллаж байна. 2021 оны 07 дугаар сард 54 удаагийн дасгал зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 538 ажилтан хамрагдсан бөгөөд сарын давтан зааварчилгааг 4446 ажилтанд, тухайлсан зааварчилгааг 390 ажилтанд, ээлжит бус зааварчилгааг 1137 ажилтанд тус тус давхардсан тоогоор өгч ажилласан. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн анхан шатны үзлэгийг 1265 удаа, 2-р шатны үзлэгийг 47 удаа, галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг 91 удаа тус тус зохион байгуулсан.

“Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль”-ийн 27.3 дугаар заалт, “Цахилгаан байгууламжийн үед мөрдөх аюулгүй ажиллагааны дүрэм”-ийн 3 дугаар заалт, Эрчим хүчний ажилтнуудын дунд зохиогдох аюулгүй ажиллагааны үндсэн дүрэм”-ийн 15 дугаар заалт, Улаанбаатар салбарын даргын зөвлөлийн 2020 оны 10 дугаар сарын 07-ны өдрийн хурлын тэмдэглэл, 2001 оноос хойш эрчим хүчний

салбарт гарсан Үйлдвэрлэлийн ослын судалгааг үндэслэн салбарын даргын 2020 оны 10 дугаар сарын 12-ны өдрийн А/43 дугаар тушаалаар “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын өдөр” зохион байгуулах журам баталж, сар бүрийн хоёр дахь долоо хоногийн мягмар гаригт зохион байгуулан хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

220/110/35 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын хамгаалалтын зурваст зөвшөөрөлгүй оршин сууж байгаа 944 айл өрх, үйл ажиллагаа явуулж байгаа 220 аж ахуйн нэгжид албан мэдэгдэл хүргүүлсэн.

Айл өрх, аж ахуйн нэгжид мэдэгдэх хуудас тарааж байгаа нь

МХЕГ-ын Газрын харилцаа хариуцсан ахлах байцаагч Ч.Нямжав, Эрчим хүчний хяналтын улсын байцаагч Б.Эрхэмбаяр нартай хамтран 11 томоохон аж ахуй нэгж, байгууллагад хугацаатай албан шаардлага өгч, зөрчлийг арилгуулах хугацаатай үүрэг даалгавар өгч ажилласан.

Аж ахуйн нэгжүүдэд албан шаардлага өгч байгаа нь

Ковид-19 вирусийн тархалтаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сар бүр 32 дэд станц, ажлын байруудад агаарын ариутгал, ээлж солилцох болон засварын ажлын дараа тогтмол гадаргуугын ариутгал хийж ажилласан. Компаниас ирсэн албан даалгавар, зөвлөмжийн дагуу тухайлсан зааварчилгааг нийт ажилтнуудад өгч, халдварын тохиолдол батлагдах болон тусгаарлалтын хугацаа дуусах тухай бүрт мэдээлэл, судалгааг гарган зохих шийдвэрүүдийг гаргуулж ажилласан.

Дэд станц, ажлын байранд ариутгал, цэвэрлэгээ хийж байгаа нь

АШИГЛАЛТЫН ТҮВШИН, НАЙДВАРТАЙ АЖИЛЛАГААГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ТАЛААР

Улаанбаатар салбарын 35, 110, 220 кВ-ын ЦДАШ, дэд станцын тоноглолын ашиглалтын түвшинг хэвийн хэмжээнд барих, шугамын тасралт саатлыг багасгах, найдвартай ажиллагааг дээшлүүлэх зорилгоор салбарын хэмжээнд 2021 оны 08 дугаар сарын 26-ны өдрийн байдлаар урсгал засварын 238 нэр төрлийн ажлаас 215 нэр төрлийн ажлыг хийж, гүйцэтгэл 90.3%, их засварын 198 нэр төрлийн ажлаас 143 нэр төрлийн ажлыг хийж, гүйцэтгэл 72.2%, ТЗБАХ-ний 15 нэр төрлийн ажлаас 7 нэр төрлийн ажлыг хийж, гүйцэтгэл 46.7% байна. Үлдсэн ажлуудыг төлөвлөгөөт хугацаанд нь чанартай хийж гүйцэтгэхээр ажиллаж байна. Их засварын зарим ажлуудаас дурдвал:

- 110/10/10 кВ-ын Гео дэд станцын Т-1,2 трансформарын их засварын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

Оруулгын жийрэг резин сольж байгаа нь

110/10/10 кВ-ын Гео дэд станцын Т-2 тр-рын радиаторын жийрэг резин сольж байгаа нь

- 220/110/35 кВ-ын Улаанбаатар дэд станцын АТ-1 автотрансформаторын их засварын ажил хийгдэж байна

Улаанбаатар дэд станцын АТ-1-д их засварын ажил гүйцэтгэж байгаа нь

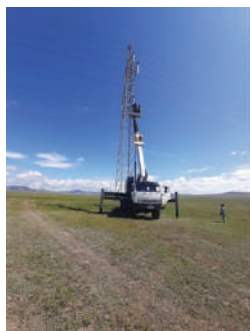
Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам 203, 204-т хийх их засварын ажлаар газардуулгын эсэргүүцлийг 81 тулгуурт хэмжилт хийж, 18 тулгуураас шувууны үүр буулгаж, 14 тулгуурт чичиргээ намдаагч шинээр хийж, 14 тулгуурт хагархай болон гүйдлийн мөртэй изолятор шинээр сольж, 23 тулгуурт ачаа чангалж, 2 тулгуураас гялгар уут болон төмөр утас авч, 10 тулгуурт газардуулга сайжруулсан.

АШ-203,204-т их засварын ажил гүйцэтгэж байгаа нь

Мөн тулгуур №200, 199, 198, 197, 196, 195, 194, 193, 192, 191, 190 дугаартай дундын тулгууруудыг зэврэлтээс хамгаалж, мөнгөн боронзоор будсан.

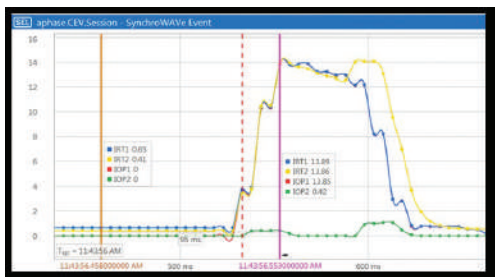

Тулгуур будаж байгаа нь

Тасралтын мөрөөр ИХБ-3-ын 110 кВ-ын ДЗШ-ын реле хамгаалалт автоматикийн төхөөрөмж болон 110 кВ-ын 111,112,105,106-р шугамууд, 110 кВ-ын СХТ, Т-1, Т-2-ын реле хамгаалалт автоматикийн төхөөрөмжөөс

аваарийн бичлэг уншуулж, дүгнэлтийг 2021.08.03-ны өдөр төв компанийн РХАХТХ-т танилцуулсан.

АШ-203-ын селектив бус тасралтын шалтгаан тодруулах ажил гүйцэтгэж, ээлжит бус сорилоор Эрдэнэт, Сонгино дэд станцын хоёрдогч хэлхээнд үзлэг чангалгаа хийж, хэлхээг дахин тулгах, схем зургийн дагуу байгаа эсэхийг болон үндсэн хамгаалалтыг ажиллуулж шалган, хамгаалалтын харилцан үйлчлэл, хоригийн хэлхээг шалгасан.

2021 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдөр гарсан системийн хэмжээний сааталд АУРА №87,89 бичлэг хийгээгүй шалтгаанаар үзлэг шалгалтын ажлыг ДҮТ ТӨХХК-тэй хамтарч хийсэн.

№	Объект	Түрээс	Ваттметр	Класс	Модель	Материал	Төрөл	Хугацаа	Тайлбар	Санах
101	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
102	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
103	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
104	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
105	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
106	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
107	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
108	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
109	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
110	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
111	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
112	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
113	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
114	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
115	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.
116	ИХБ-3	ТН-203	220В	15А	0.71254	30.90	А	В	19.07.2021	А.Б.Т.

Транзит шугам болон шинэчлэгдсэн шугам дэд станцын реле хамгаалалт автоматикийн ажиллагааг шалгах ажлын хүрээнд АШ-106,112-ын хамгаалалтыг шалгах сорилын ажлыг зохион

байгуулсан. Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам 211,212-т АПАХ-ын хамгаалалт байхгүй бөгөөд зайн 1,2-р шатанд хориг хийгдэх савлалтын хоригийн тавил тохируулга хийгдсэн.

МСЭЛ ХХК-ийн хийгдэж байгаа ажилтай холбоотойгоор 110 кВ-ын АШ-106,112, Үйлдвэр болон Т-1 трансформаторыг Тойт-оор орлуулах сэлгэн залгалтад хяналт тавьж, Тойт-оор орлуулж залгах үеийн небалансын гүйдлийн хэмжилтийг хийж устгах, шугамуудын үндсэн хамгаалалтын өндөр давтамжийн постын хэлхээг шилжүүлж, шалгах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

ИХБ-3 дэд станц дээр Монхорус ХХК-ийн хийгдэж буй АШ-105,106,111,112, Дундгол агаарын шугамууд болон Т-1, Т-2 трансформаторууд, Тойт, ШХТ-ийн удирдлага хэмжүүрийн хэлхээг шинээр суурилуулсан. У панелд шилжүүлэх ажилд хяналт тавьж ажилласан.

ЦАГ ҮЕИЙН АЖЛААР

ПРП-22-н хашааны зэрлэг өвс ургамлыг зулгааж цэвэрлэх ажлыг зохион байгуулсан.

Улаанбаатар салбарын 21 дэд станцаар хяналтын тооллого хийж, гадны хөрөнгийн судалгаа гаргаж, 2021.08.12-ны өдөр төв компани дээр тооллогын үр дүнгийн хуралд зохион байгуулсан.

ТӨВИЙН БҮСИЙН САЛБАР

ХАБЗА ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙГДСЭН АЖИЛ

Тус салбарт 2021 оны 7 дугаар сард ажлын байрны III шатны үзлэгийг Сүхбаатар, Дулаанхаан, Борнуур Баруунхараа, Ерөө, Бугант, Толгойт, Шарын гол дэд станцуудад ажлын байрны III шатны үзлэг хийж хугацаатай үүрэг даалгавар өгөв.

2021 оны хөдөлмөр хамгааллын норм хангалтаар 153 ажилтанд зуны ажлын хувцас, 113 ажилтанд зуны ажлын гутал олголоо.

07, 08 дугаар саруудад хийгдэх төлөвлөгөөт ИЗ, УЗ, ТЗБАХ-ий 14 ажил гүйцэтгэх үеийн эрсдлийн үнэлгээ боловсруулж түүний мөрөөр тухайлсан зааварчилгаа өгөгдлөө.

Ерөө, Бугант дэд станцын барилгын засвар, 10 дэд станцад тоолуурын үл тохирол арилгах ажилд "Ажил гүйцэтгэх зөвшөөрөл" олгож, урьдчилсан зааварчилгаа өглөө.

110 кВ-ын ХХБ-д УРОВ ажилласан шалтгаан тогтоох, Дулаанхаан дэд станцын трансформатор хамгаалалтаар тасарч бүрэн хүчдэл технологийн зөрчлүүдийг судлан бүртгэж акт үйлдэж цаашид хийх ажлын төлөвлөгөө гарган ажиллаж байна.

Шинээр ажилд орсон 2 ажилтанд ХАБЗА-н тухай хууль, ААД, тухайн дэд станцын онцлог, суурилагдсан РХА-ын байгууламж, хэмжилт туршилтын төрөл, норм сэдвээр нийт 32 цагийн танхимын сургалт явууллаа. Албан тушаал өөрчлөгдсөн Дархан дэд станцын 5 ээлжийн инженерээс жинхлэх шалгалт авч ЦДҮС ТӨХК-ийн шалгалтын комисст шалгалт өгүүлж жинхлүүлээ.

COVID-19 вирусын тархалтаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр өдөр тутам конторын ажилтнуудын халууныг хэмжиж, хоолой ам зайлах, сурталчилгааны мэдээллийг нийтэд мэдээлэх, ажлын байранд ариутгал хийлгэх, ажилтнуудад амны хаалт, аритгалын бодис олгох зэрэг үйл ажиллагаа тогтмол хийгдэж байна.

7,8 дугаар сард 214 ажилтнуудаас ковидын шинжилгээ авч сэжигтэй ажилтнуудыг гэрээр тусгаарлах, ээлжийн амралт, тусгаарлалтнаас ажилд оруулах шийдвэр гарах, ажилтнуудыг халдварт өртөх болон бусдад халдвар тархахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч ажиллалаа. Салбарын хэмжээнд ариутгал, халдваргүйжүүлэлт, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 7,8 дугаар сард нийт 6,4 сая төгрөг зарцуулжээ.

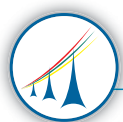
АШИГЛАЛТЫН ТҮВШИН, НАЙДВАРТАЙ АЖИЛЛАГААГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ТАЛААР

ТЗБАХ-ын ажлын хүрээнд:

2021 оны ТЗБАХ-ын ажлын хүрээнд Бугант дэд станцын оператив тэжээл үүсгэгчийн хувьсахыг тогтмол оператив тэжээл үүсгэгчээр сольж бүрэн шинэчлэн дотоод хэрэгцээний хувьсах 220 кВ-ыг 0,4 кВ болгож өөрчилсөн байна.

Шарын гол дэд станцын Т-1, Т-2 хамгаалалтын микропроцессорын хамгаалалтыг бүрэн солих ажил хийж гүйцэтгэсэн. Мөн дотоод хэрэгцээний панелийг шинэчлэх ажил шинэчлэлтийн зураг төслийн дагуу хийгдэж байна.

ХАНГАЙН БҮСИЙН САЛБАР

ХАБЭА ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙГДСЭН АЖИЛ

Дасгал, зааварчилгааны талаар:

- Салбарын хэмжээнд нийт 3 шинэ ажилтанд урьдчилсан, 20 ажилтанд ажлын байрны анхан шатны, 2367 ажилтанд өдөр тутмын, 226 ажилтанд сар бүрийн ээлжит, 331 ажилтанд ээлжит бус зааварчилгааг тус тус өгч ажилласан байна.
- Салбарын харъяа дэд станцууд болон алба хэсгүүд дээр аваар эсэргүүцэх дасгалыг 5 удаа нийт 118 ажилтан, осол эсэргүүцэх дасгалыг 5 удаа нийт 76 ажилтан, гал эсэргүүцэх дасгалыг 3 удаа нийт 34 ажилтан хамрагдсны зэрэгцээ салбарын 2-р улирлын АЭД-ыг төлөвлөгөөний дагуу “110/35/10 кВ-ын Хархорин дэд станцын 110 кВ-ын ДЗШ-II ажилласан үед авах арга хэмжээ” сэдвээр, ГЭД-ийг “Хархорин дэд станцын релений заалны кабелийн туннельд гал гарсан үед авах арга хэмжээ” сэдвээр тус тус явуулж, дасгалын мөрөөр авах арга хэмжээг төлөвлөн ажиллалаа.

ХАБЭА-н бүх шатны үзлэгийн талаар:

- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн анхан шатны үзлэгийг давхардсан тоогоор 83 удаа хийж, нийт 159 зөрчил, II шатны үзлэгийг 13 удаа хийж нийт 51 зөрчил, III шатны үзлэгийг нийт 3 удаа хийж нийт 23 нэрийн зөрчлүүдийг илрүүлэн хугацаатай үүрэг даалгавар өгч, устгуулах арга хэмжээг авч ажиллалаа.
- Наряд, шийдвэрээр хийсэн ажлын талаар: Салбарын харъяа нийт 12 дэд станцын тоног төхөөрөмжүүд болон 110кВ, 220кВ-ын ЦДАШ-уудад нарыдаар 179, шийдвэрээр 202 удаагийн ажил гүйцэтгэж, зөрчил дутагдалгүй ажиллалаа. Ажил гүйцэтгэх бригадуудын нийт 1163 ажилтанд тухайлсан зааварчилгааг өгч ажилласан байна.
- Салбарын хэмжээнд шинээр орсон болон зэрэг, групп ахих хүмүүсээс ТАД, ААД-ын ээлжит бус шалгалтуудыг тухай бүр авч байна.

Салбарын хэмжээнд цар тахал Ковид-19-өөс сэргийлэх ажлын хүрээнд хийсэн ажлууд:

- Салбарын төвийн албад болон дэд станцуудын ажлын байруудад цэвэрлэгээний болон халдваргүйжүүлэлтийн материалуудаар хангаж, цэвэрлэгээ үйлчилгээг чанартай хийж ажиллалаа.
- Цахилгаан дамжуулах шугам, тоноглолуудын засварын болон өргөтгөлийн ажлын байруудад салбарын инженер техникийн ажилтнууд хяналт тавихын зэрэгцээ ажлын байрны гэнэтийн үзлэг шалгалтыг хийж, үзлэгээр илэрсэн 12 нэрийн зөрчлийг тухай бүр устгуулах арга хэмжээг авсан.
- Засварын ажлын явцад халдвар хамгааллын дэглэмийг барьж ажиллах талаар ажлын удирдагч, ажил гүйцэтгэгч нарт зааварчилгааг өгч ажилласан. Нэгдсэн дүнгээр салбарын нийт 180 ажилтан вакцинажуулалтанд хамрагдаж, гэрчилгээ авсан байна. Вакцинд хамрагдаагүй 4 ажилтан байна.

-Салбарын нийт ажилтнуудыг 2 ээлжийн горимоор ажиллуулж байна. Дам болон ойрын хавьталд бүртгэгдсэн ажилтнуудын асуумжуудыг тухай бүр авч, гэрээр тусгаарлах арга хэмжээ авлаа.

-Салбарын төвийн албан конторууд болон Эрдэнэт, Булган, Баянхонгор, Арвайхээр дэд станцуудын ажлын байруудад нийт 7 удаа халдваргүйжүүлэлт, ариутгалыг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэлээ. Халдвараас урьдчилан сэргийлэх талаар зөвлөмжүүдийг тухай бүр салбарын нийт ажилтнуудад танилцуулж, түүний мөрөөр тодорхой арга хэмжээнүүдийг авч ажиллалаа.

- Ковид-19 вирусийн тархалтаас урьдчилан сэргийлэх ажлуудад хяналт тавин ажиллаж, мэдээ тайланг тухай бүр нэгтгэн явуулж байна
- Батлагдсан тохиолдол болон дам, ойрын хавьтлууд болох ажилтнуудын тусгаарлалтын болон ажилд оруулах зөвшөөрлийг компанийн ГХШ-аас авч ажиллалаа.

АШИГЛАЛТЫН ТҮВШИН, НАЙДВАРТАЙ АЖИЛЛАГААГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ТАЛААР

- CS 11-0448:2020 байгууллагын стандарт, шуурхай ажиллагааны нэршилд тавигдах шаардлагын дагуу Эрдэнэт дэд станцад 491 ш, Хялганат дэд станцад 29 ш, Булган дэд станцад 106 ш, Хишиг-Өндөр дэд станцад 35 ш, Хархорин дэд станцад 102 ш, Сансар дэд станцад 56 ш, Арвайхээр дэд станцад 78 ш, Баянтээг дэд станцад 34 ш, Цэцэрлэг дэд станцад 75 ш, Баянхонгор дэд станцад 81 ш буюу нийт 1217 ш диспетчерийн нэр хаягийг солив.

- 110кВ-ын Булган-Б ЦДАШ-ын ТН1-212 хооронд элемент угаах, солих ажил хийж гүйцэтгэлээ.

- Мөрөн дэд станцын 110кВ-ын I секц түүний хүчдлийн трансформаторт төлөвлөгөөт графикийн дагуу засвар үйлчилгээ хийж аюулгүй байдлыг хангав.

- Булган дэд станцад цахилгаан соронзон хоригийн хэлхээ болон 110кВ-ын Булган-А ТТ, ШуС, ГТ; ДХТ-1,2; 10кВ-ын I, II секц; Т-1 түүний холболтуудад засвар үйлчилгээ хийж гүйцэтгэлээ.
- Цэцэрлэг дэд станцын 35кВ-ын II секцийн салгуурууд, 10кВ-ын I, II секцийн таслуурууд, ХТ-1, ХТ-2-уудад засвар үйлчилгээ хийв.

- Эрх шилжүүлсэн ажлын хүрээнд салбарын контор №2-т “Батнягт Арвижих ХХК” барилгын дээврийн засвар, суурийн хүчитгэлийн ажил хийсэн.

- Арвайхээр дэд станцад Зүүнбаян-Улаан 35кВ-ын ТТ, ШуС, ГТ засвар үйлчилгээ хийж гүйцэтгэв.

ТЗБАХ-ээр хийгдсэн ажлууд:

- Сансар дэд станцад Т-1-ийн 35кВ-ын С-35 маркийн тосон таслуурыг ZW7-40.5 вакуум таслуураар солив.

- 110 кВ-ын Тэлмэн ЦДАШ-д Тулгуур №1-76 хүртэл 69 ширхэг дундын тулгуур /1640ш ПС-70/, 6 ширхэг анкер тулгуур /360ш ПС-120/ нийт 2000 ширхэг тусгаарлагч элемент сольсон.

- Дэлхийн банкны “Эрчим хүч-2” төслийн хүрээнд салбарын 6 дэд станцад 35кВ-ын 10 ком тосон таслуурыг вакуум таслуураар РХА-ийн хамт сольж шинэчлэв. Энэхүү ажлын гүйцэтгэгчээр “Алтай трест ХХК” ажилласан.

Цэцэрлэг дэд станцын 35кВ-ын Их тамир, Хоршоолол АШ-уудын РХА

Хархорин дэд станцын 35кВ-ын Хаашаат, Хотонт, Услалт АШ-уудын РХА/

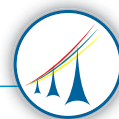
- ТЗБАХ-ын ажлын хүрээнд Хишиг-Өндөр дэд станцад ТГШ-ийг шинээр суурьлуулж холболтын ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Урсгал засвараар хийгдсэн ажлууд:

- Булган дэд станцын 10кВ-ын СХТ-ын РХА, Т-2 трансформатор, Хархорин-А, Б 110кВ-ын ЭТ, ШуС, ГТ-уудад засвар үйлчилгээ хийв.
- Мөрөн дэд станцад Т-1, 2 түүний 110кВ-ын ЭТ, ГТ, С; 110кВ-ын II секц, 6кВ-ын I, II секц тэдгээрийн ХТ; 110кВ-ын Тэлмэн, Мөрөн шугамын ЭТ, ХТ, ГТ, ШуС зэрэг тоноглолуудад засвар үйлчилгээ хийж гүйцэтгэв.

ЗҮҮН-ӨМНӨД БҮСИЙН САЛБАР

ХАБЗА ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙГДСЭН АЖИЛ

Салбарын алба, хэсэг, дэд станцуудад сар бүр батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу хийгдэж байгаа бүх төрлийн дасгалын явц, түүний чанар, зааварчилгааны мөрдөлтөнд тогтмол хяналт тавьж ажиллаж байна.

Урьдчилсан зааварчилгаанд 14 ажилтан, сарын давтан зааварчилгаанд 1166 ажилтан, ээлжит бус зааварчилгаанд 1961 ажилтан, өдөр тутмын давтан зааварчилгаанд 8433 ажилтан давхардсан тоогоор хамрагдаад байна.

2021 оны II улирлын ХАБЭА, ашиглалт засварын III шатны үзлэгийг ковид-19 вирусын нөхцөл байдлаас шалтгаалан 2021 оны 06 сарын 30-наас 2021 оны 07 сарын 03-ны өдрүүдэд Багануур-Өндөрхаан-Баянмөнх-Бор-Өндөр-Айраг-

Чойр дэд станцуудад хийж нийт 166 зөрчил илрүүлж хугацаатай үүрэг даалгавар өгч ажилласан. 2021 оны I улирлын III шатны үзлэгийн гүйцэтгэл 91.1 хувьтай байна. Сайншанд, Ширээт, Замын-Үүд, Борхойн дэд станцуудад ковид-19 вирусын нөхцөл байдлаас шалтгаалан хатуу хөл хорио тогтоосон орох, гарах хөдөлгөөнийг бүрэн хаасан тул 2021 оны II улиралд ХАБЭА, ашиглалт засварын III шатны үзлэг хийгдээгүй.

Эрчим хүчний яамнаас ирүүлсэн ослын мэдээлэл даалгавар, Төв компаниас ирүүлсэн сэрэмжлүүлэх мэдээлэл даалгавар №01, албан даалгавар №01/2021, “Хамгаалалтын зурвасын дэглэм сахиулах аян” –ны хүрээнд тодорхой ажлуудыг зохион байгуулж үүний дагуу

хийгдсэн ажлын тайлан, гүйцэтгэлийг тухай бүр хугацаанд албан бичгээр хүргүүлж ажилласан.

Салбарт гарсан аваар саатал, урсгал засвар, их засвар, гэмтэл устгалтын ажлуудыг амжилттай зохион байгуулж тус салбарын нэр бүхий 9 ажилтныг компанийн “Ажилтанд мэргэжлийн зэрэг нэмэх журам”-ын дагуу мэргэжлийн зэрэг нэмүүлэхээр ажлын тайлан, хурлын тэмдэглэл бусад материалуудыг бүрдүүлж нэгтгэн компанийн удирдлагуудад албан бичгээр хүргүүлж 9 ажилтны зэргийг амжилттай нэмүүлж ажилласан байна.

Ковид-19 вирусын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор коронавирусын эсрэг вакцинжуулалтанд нийт 200 ажилтнаас

199 ажилтан бүрэн хамрагдсан 99.5 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг салбарын хэмжээнд 12 дэд станцын барилга байгууламж, албан конторууд, авто гражууд, машин механизмуудыг бүрэн хамруулж нийт 17000 гаруй метр квадрат талбайд ариутгал хийлгэсэн байна.

Салбарын хэмжээнд коронавирусын халдвар, эдгэрэлт, тусгаарлалтын нөхцөл байдал, харьяа дэд станцуудын орон нутгийн онцгой комиссын шийдвэр халдварын тоо, нөхцөл байдлын талаар компанийн гамшгаас хамгаалах штабд тогтмол хугацаанд мэдээлэл өгч хариу арга хэмжээ аван нягт уялдаатай ажиллаж байна.

АШИГЛАЛТЫН ТҮВШИН, НАЙДВАРТАЙ АЖИЛЛАГААГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ТАЛААР

Засварын ажлын талаар:

2021 оны 08 сарын 23-ний байдлаар хийгдсэн засварын ажлын мэдээ

	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь
Их засвар	19	16	84%
ТЗБАХ	8	2	25%
Урсгал засвар	210	180	86%
Ашиглалтын түвшин дээшлүүлэх ажил	181	241	133%
Аянгын улирлын	93	93	100%
Гэмтэл устгах ажлаар		51	

“САЛБАРЫН ОЙДОО БАРИХ БИДНИЙ БЭЛЭГ” аяны талаар:

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн Зүүн өмнөд бүсийн салбар үүсэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойг тохиолдуулан ажилтануудын идэвхи санаачлагыг нэмэгдүүлэх, шинэ санал, бүтээлч байдлыг дэмжихийн тулд “САЛБАРЫН ОЙДОО БАРИХ БИДНИЙ БЭЛЭГ” аяныг 2021 оны 05-р сарын 20-ний өдрөөс 07-р сарын 25-ны өдрийг хүртэл зарласан.

Аяны хүрээнд алба хэсэг нэгж, дэд станцуудаас хийсэн нийт 20 бүтээлч ажлын тайлан ирсэн. Уг аянд ЗААА, Засварын алба, РХАХТА, Инженерийн хэсэг, АШҮА, Хэнтий хэсэг, Замын-Үүд дэд станц, Чойрын хэсгүүд идэвхи санаачилагатай оролцож бүтээлч ажлын тайлангаа ирүүлсэн.

Ажлын хэсэг салбарын ерөнхий инженерийн өрөөнд 2021.08.03-ний 13:30 минутанд хуралдаж ирүүлсэн бүтээлүүдийг удирдамжийн дагуу ажлын байрны эмх цэгц 5С-н хүрээнд хийсэн ажил, бүтээлч ажил, дэвшүүлсэн санал санаачилга гэсэн төрлүүдэд ангилж, 1,2,3-р байр шалгаруулж шагналыг салбарын үйлдвэрчний хорооноос ивээн тэтгэж урамшуулсан.

5С АЖЛЫН БАЙРНЫ ЭМХ ЦЭГЦ НОМИНАЦИД:

1-р байранд: Багануур дэд станцын үүдэнд авто машины зогсоол хийсэн. /Засварын албаны хамт олон/

2-р байранд: Чадамжийн сургалтын төвийн нийт 22 удаагийн төсөлтийн дурсгалын гэрэл зураг бүхий 23 ширхэг шилэн жаазыг угсарч, конторын 2 дугаар давхарт байрлуулж тогтоосон. /ЗААА-ны хамт олон/

3-р байранд: Салбарын 20 жилийн ойг угтан ӨХТ-ын монтер Б.Гантөмөрийн санаачилгаар конторын гадна талбайд 100

ширхэг гоёлын болон жимсний мод тарьж, талбайн зэрлэг, хог хаягдлыг цэвэрлэсэн. /РХАХТХ-ын албаны хамт олон/

БҮТЭЭЛЧ АЖИЛ НОМИНАЦИД:

1-р байранд. Замын-Үүд, Борхойн дэд станцын хамт олон.

- Дэд станцын мод усалгааны систем
- ОПУ болон гадна камержуулалт
- Өргөгч дугуйт таль
- Кабелийн лоткины таг сөхөгч

2-р байранд. Өндөрхаан, Баянмөнх дэд станцын хамт олон.

- 110/35/6 кВ Өндөрхаан дэд станцад хуучин чиргүүл авч будаж, 2ш дугуй сольж,гэрэл ойлгогч тогтоож засварласан.

- Грашийн дээвэр дээр “Өндөрхаан дэд станц” гэсэн гэрлэн хаяг, Баянмөнх дэд станцад ажлын байранд шинээр эмблем,логогоор хийсэн цаг.

3-р байранд. Чойрын хэсгийн хамт олон

- Хуучин ашиглахгүй болсон бошик /цоорсон/ ашиглан өөрсдийн бололцоог ашиглан ажлын байрандаа сандал хийж тавьсан.

ДЭВШҮҮЛСЭН САНАЛ САНААЧИЛГА:

1-р байранд: Инженерийн хэсгийн хамт олон.

- Салбарын харьяа дэд станцуудын ША-ны схем, реле хамгаалалтын тавил, схемүүд, тоноглолын техникийн өгөгдөл мэдээллүүд, засварын ажлын гүйцэтгэл, дэд станцуудын хүчдэл ачааллын түвшин, цаг бүрийн хяналт хэмжилтүүдийг хянах, параметруудийн өөрчлөлтийг тухайн эгшинд шууд харж байхаар 65 инчийн дэлгэц байрлуулсан.

ТЗБАХ-ын ажлуудаас:

110/6кВ Хот дэд станц Т-1 110кВ ЦШ солих, 110/35/6кВ Өндөрхаан дэд станц Т-1 6кВ-ын оруулгын ТТ-ыг ВТ-р солих ажлуудыг хийж гүйцэтгэл 25 хувьтай байна. ТЗБАХ-ын хийгдэж байгаа томоохон ажил, Чойр хэсэгт авто краны граж барих ажлын явц 80%-тай, 220/110/35кВ Багануур дэд станцын 220кВ ИХБ-н схемийн өөрчлөлтийн ажлаар, тоноглол зөөж суурилуулах ,тоноглолын суурийн нүх ухах, тоноглол суурилуулах ажлын явц 40%-тай , мөн 220кВ ДЗШ, УРОВ-н панель суурилуулах, кабель татах, холболт хийх ажлууд 60%-тай хийгдэж байна.

ИХ ЗАСВАРЫН ТОМООХОН АЖЛУУДААС:

110кВ Өндөрхаан-Бор-Өндөр ЦДАШ-ын анкер будах, Айраг дэд станцын барилгын дээврийн их засвар, 110кВ Сайншанд-Замын-Үүд ЦДАШ-ын дамжуулагч утас солих, Чойр дэд станц АТ-1,2 35кВ ТТ, ЯЧ№4,5,10,11 6кВ ТТ, Багануур дэд станц Байдлаг-А,Б 35кВ ТТ, Р-2 35кВ ТТ, Дэд станцуудын шуурхай ажиллагааны бичиглэлийг батлагдсан стандартын дагуу жигд хийх зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэж 86 хувьтай байна. ИЗ-ын ажлаар хийгдэж байгаа томоохон ажил 110/35/6кВ Өндөрхаан дэд станцын барилгын их засварын ажлын явц 60%-тай байна. Албан конторын гадна фасад, 2 давхрын өрөөний засвар нь 2 удаа тендер зарлаад амжилтгүй болсон тул шууд гэрээ

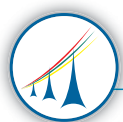
байгуулахаар компаниудаас үнийн санал авч эхэлсэн.

207-р ЦДАШ-нд аваар устгав:

2021 оны эхний 8 сарын байдлаар салбарын хэмжээнд гарсан аваар саатлын талаар 2021 оны 06 сарын 22-ны өдөр Багануур-Чойр 220кВ 207-р ЦДАШ-ын Тулгуур №538,539,540,541 байгалийн гамшигт үзэгдлээс болж хугарч унасан.

Аваар устгах ажлыг 06 сарын 22-ны 18 цагаас эхлэн 23-ны оройн 21 цагийн хооронд 17 машин механизм, 43 инженер техникийн ажилтан оролцож аваарийг богино хугацаанд устгаж системийн хэвийн найдвартай ажиллагааг хангасан.

ГОВИЙН БҮСИЙН САЛБАР

ХАБЭА ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙГДСЭН АЖИЛ

- Салбарын хэмжээнд 2021 оны 07, 08 дугаар саруудад нарыаар 119, шийдвэрээр 54 ажил хийгдсэн. Наряд шийдвэрээр ажил гүйцэтгэхэд ажлын аюулгүй байдлыг хариуцагчид болон бригадын бүрэлдэхүүнд онцгой анхааран, шат шатны зааварчилгааг чанартай өгч, хяналт тавьж ажилласан.
- Салбарын хэмжээнд 5 удаагийн дасгал зохион байгуулагдаж 29 хүн хамрагдсан. Сарын давтан зааварчилгааг 125 хүн, тухайлсан зааварчилгааг 438, ээлжит бус зааварчилгааг 272 хүнд өгсөн.
- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн анхан шатны үзлэгийг 211 удаа хийж 20 зөрчил, II шатны үзлэгийг 12 удаа хийж 19 зөрчил илрүүлэн устгаж, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг авлаа. Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг 18 удаа хийж 8 зөрчил илрүүлэн, устгах үүрэг даалгавар өгөв. Салбарын харъяа 5 дэд станцад галын багаж хэрэгсэл болон галын хорны бүрдүүлэлт хангагдсан. Дэд станцуудын 10 кВ гарсан шугамуудын явчийг болон кабелийн тунельд АФО маркийн тэсэрдэг галын хорыг хангалттай суурилуулсан. Шинээр ашиглалтад орсон хэмжилт туршилтын лабораторын байранд галын хор шинээр авч байрлуулсан. Салбарын хэмжээнд ХАБЭА-н анхан болон II шатны хяналтыг албадын ахлах инженерүүд болон дэд станцын ээлжийн инженер, техникч, ашиглалт шуурхай үйлчилгээний инженерүүд төлөвлөгөөний дагуу хийж, Салбарын ерөнхий инженерийн үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч АШУА-ны дарга

Ч.Сугиртогтохоор ахлуулсан комисс III шатны хяналтыг ковид-19 тархалтын нөхцөл байдалтай уялдуулан 2021 оны I, II улирлын үзлэгийг хамтатган 06 дугаар сарын 29-ний өдрөөс 07 дугаар сарын 01-ний өдрүүдэд Дундговь аймгийн төвд байрлах ажлын байруудад биеэр, Өмнөговь аймгийн нутаг дэвсгэрт байрлах ажлын байруудад цахимаар хийж гүйцэтгэлээ. III шатны үзлэгийн тайлан мэдээ 07 дугаар сарын 05-ны өдөр гарч алба, дэд станцуудад хүргэгдсэн ба илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгах төлөвлөгөө гарган ажиллаж байна.

- Автомашинуудыг анхны тусламжийн иж бүрдэлээр хангаж, улирал бүр алба дэд станцуудад эмийн хангалт хийв.
- Хор саармагжуулах бүтээгдэхүүний хангалтыг 4-6 сард засварын ажлын үед хийж ажилласан. Хангалтад зөв аарцны ундаа, чацаргана зэргийг олгосон.
- Ковид-19 вирусын халдвараас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг төв удирдлага болоод Хяналт мониторингийн хэлтсээс ирүүлсэн тушаал, шийдвэр, албан даалгавар болон зөвлөмж, чиглэлийн дагуу зохион байгуулж байна. Үүнд:
- Салбарын Ерөнхий инженерээр удирдуулсан гамшгаас хамгаалах штаб өндөржүүлсэн бэлэн байдлын зэрэгт ажиллаж байна.
- Оффисын болон дэд станцын ээлжийн ажилтнуудын халууныг ажилд ирэхэд нь хэмжиж байгаа төдийгүй ажлын байранд амны хаалтыг тогтмол зүүж, гараа

байнга угааж ариутгах дадлыг хэвшүүлж урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авч ажиллаж байна.

- Салбарын ҮЭХ-той хамтран нийт ажилтнуудыг амны хаалт, гар ариутгагч, 1000 мг витамин-С, 2000 мг витамин D, резинэн бээлий зэргээр хангаж байна.

- Салбарын нийт ажилтнуудын 95.55% нь ковид-19 вирусээс урьдчилан сэргийлэх вакцины 1-р тунд хамрагдсан бол 90.99% нь 2-р тунгаа хийлгээд байна. 5 ажилтан эмчийн дүгнэлтээр вакцинд хамрагдах боломжгүй болсон.

- Ажилтнуудын батлагдсан тохиолдлын ойрын болон дам хавьтлын мэдээг компанийн штабт тухай бүрт нь мэдээлж ажиглалтын хугацаа нь дуусахад эмнэлэгийн байгууллагын зөвшөөрлийг үндэслэн ажилд нь оруулж байна.

- Салбарын хэмжээнд ажилтнууд давхардсан тоогоор PCR шинжилгээг 78, түргэвчилсэн шинжилгээг 721 удаа өгч ажиллаа.

- Салбарт 4ш ариутгалын төхөөрөмж автоматс авч ХАБЭА-н инженерүүд болон дэд станцын АШУ-ний инженерүүд хариуцан ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг жавельоны уусмал ашиглан 7 хоног тутамд хийж байна. Ажлын байрны чийгтэй цэвэрлэгээг цэнхэр спирт ашиглан өрөө тасалгааны хаалганы бариул, бичгийн ширээ, цонхны тавцан, шатны бариул, принтер, компьютерийн дэлгэц гар хулгана, ариун цэврийн өрөөний суултуур, угаалтуур зэргийн ариутгалыг зохих хэмжээгээр тогтмол хийж гүйцэтгэлээ.

АШИГЛАЛТЫН ТҮВШИН, НАЙДВАРТАЙ АЖИЛЛАГААГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ТАЛААР

Сургалт дадлагажуулалтын чиглэлээр:

“Сэрэмжлүүлэх мэдээ даалгавар” №1-ийн дагуу 08 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 09-ний өдрүүдэд ХАБЭА-н инженер О.Дөлгөөн, АШУА-ны ахлах бөгөөд ашиглалт шуурхай үйлчилгээний инженер Б.Бүрэннэмэх нар станц тус бүр дээр биечлэн очиж ажилтнуудад ээлжит бус сургалтыг зохион байгуулж, шалгалт авсан. Сургалт шалгалтад нийт 37 ажилтан хамрагдсан.

Ашиглалтын түвшин дээшлүүлэх, найдвартай ажиллагааг хангах чиглэлээр хийгдсэн ажлууд:

Говийн бүсийн салбарын захиалга №264, наряд №154-р 07 дугаар сарын 29-өөс 30-ны өдрүүдэд 220/110/35 кВ Мандал дэд станцад 220/110/35 кВ-н бүх холболтын чангалгаа, цэвэрлэгээ, тохиргоо хийх урсгал засварын ажил хийгдсэн. Уг ажлаар АТ-1, АТ-2 трансформаторын цэвэрлэгээ үйлчилгээ, 220/110 кВ-н гүйдлийн трансформаторын цэвэрлэгээ, 220 кВ-н Реактор 1,2-н цэвэрлэгээ үйлчилгээ, 220/110 кВ-н тоноглолуудын фазын ялгаа хийх будгийн ажил хийгдсэн. Мөн 220/110 кВ-н хуурай салгуурын тохиргоог шалгах ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

220/110/35 кВ Мандал дэд станцад захиалга №250, наряд №152,153-р АТ-1,2-н аваарын клапанд амьтан орохоос хамгаалж сээтэг тор хийх ажлыг 08 дугаар сарын 11-ний өдөр хийж гүйцэтгэв

Захиалга №265, наряд №158-р 110/35/10 кВ Мандалговь дэд станцад 35 кВ-н Төв, Олгойнговь агаарын шугамын таслуурын приводны залгах хөшүүргийг солих ажил 08 дугаар сарын 17-ны өдөр хийгдсэн.

Захиалга №265, наряд №158-р 110/35/10 кВ Мандалговь дэд станцад Т-1 трансформаторын тосны бохирдол цэвэрлэх ажил 08 дугаар сарын 17-ны өдөр хийж гүйцэтгэв.

Захиалга №254-р, наряд №164-р 220/110/35/10 кВ Тавантолгой дэд станцад Т-1, Т-2 трансформаторын 10 кВ-н ХХБ-н оруулгын Шинд тусгаарлагч хийх ажлыг 08 дугаар сарын 17-ны өдөр гүйцэтгэлээ.

Шугамын засварын мастер Б.Лхагвасүрэнгээр ахлуусан 9 хүний бүрэлдэхүүнтэй бригад 225-р агаарын шугамын их засварын ажлыг 2021 оны 07 дугаар сарын 30-ны өдөр хийж гүйцэтгэв. Уг их засварын ажлаар 225-р агаарын шугамын ТН9478 дээр хазайсан тулгуурыг трассын дагуу тэгшлэх ажил гүйцэтгэсэн.

220/22/35 кВ-н Цагаансуварга дэд станцыг залгах ажлын хүрээнд 221,222-р АШ-н тавил тохиргоог хийх, анхдагчаар гүйдэл шахаж гүйдлийн хэлхээг шалгах, ГТ-н коэффициент, полярность тодорхойлох ажлууд хийгдэж 2021 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдөр амжилттай залгасан.

Клин Энержи Ази ХХК-тай байгуулсан гэрээний хэрэгжилтийн дагуу Говийн бүсийн салбарын РХАХТА-ны бригад график төлөвлөгөө гарган засварын ажлыг 2021

оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрөөс 07 дугаар сарын 03-ны өдрүүдэд хийж гүйцэтгэсэн. Засварын ажлаар:

Т-1, 2 трансформатор, 147, 148-р АШ, 110/35 кВ-н СХТ, 35 кВ-н ДХТ-1, 2, НУО-1, 2, Багц-1, 2, 3, 4-н РХ-н ажиллагааг ДҮТ ХХК-аас ирүүлсэн албан бичгийн дагуу PONOVO PW636i багажаар гүйдэл шахаж шалгасан.

147, 148-р АШ-н ГТ, Т-1 110 кВ ГТ, Т-2 110 кВ ГТ, 110 кВ-н СХТ-н ГТ-1, 2-н анхдагчаар гүйдэл шахаж гүйдлийн трансформаторын коэффициент, полярность шалгав.

Т-1, 2-н 110 кВ-н оруулгын болон хөндийрүүлгийн эсэргүүцэл, тангес дельта хэмжих, РПН болон үндсэн бакнаас тосны дээж авах, 110 кВ-н ХТ-1, 2-н хөндийрүүлгийн эсэргүүцэл хэмжих туршилтын ажлууд хийгдсэн.

220/110/35/10 кВ Тавантолгой, 110/35/10 кВ Даланзадгад дэд станцуудын SEL-351A, SEL-351S реленд firmware уншуулж программын шинэчлэл хийсэн.

2021 оны 08 дугаар сарын 04-нөөс 08 дугаар сарын 10-ны өдрүүдэд 220/22/35 кВ Цагаансуварга, 220/110/35 кВ Оюутолгой дэд станцад 221, 222-р АШ-н SEL-411L реле, Loop төхөөрөмжид VLAN сувагчлал үүсгэх, firmware уншуулах, сүлжээний тохиргоо хийж 2 талаас гүйдэл шахаж ажиллагааг шалган дагуу дифференциаль хамгаалалтыг амжилттай орууллаа.

Гэмтэл устгалаар:

220/110/35/10 кВ Тавантолгой дэд станцад 110 кВ-н Ухаахудаг-Б АШ-н таслуурын удирдлагын кабель газардсан гэмтэлтэй байсныг шинээр сольж монтажийг хийж гүйцэтгэсэн.

220/22/35 кВ Цагаансуварга дэд станцад 220 кВ-н Р-2-н дохиоллын хэлхээнд гарсан газардлагыг үзлэг хийж хайхад Р-2-н салгуурын А фазын ГХ-н приводонд гэмтэлтэй байсныг хэвийн болгож засав. Мөн тогтмол гүйдлийн байгууламжийн 4-н гаргалгаанд газардлага байсныг илрүүлж гэмтлийг устгав.

220/110/35 кВ Мандал дэд станцад 213, 215-р АШ, 110 кВ Мандалговь АШ, АТ-1, 220/110 кВ-н СШ I, II-н РХАБ-н ажиллагааг шалгах, ГТ-н анхдагчаар гүйдэл шахаж полярность, коэффициент тодорхойлох, АТ-1, 2-н ороомгийн болон хөндийрүүлгийн эсэргүүцэл хэмжих урсгал засварын ажил хийгдсэн.

Цаг үеийн ажлаар:

Шугамын засварын мастер Б.Лхагвасүрэнгээр ахлуусан 6 хүний бүрэлдэхүүнтэй бригад 220/110/35 кВ Оюутолгой дэд станцын гүний худгаас удирдлагын байр хүртэл 200 м газар PPR/40 маркийн цэвэр усны хуванцар хоолойгоор цэвэр усны шугам татах ажлыг 08 дугаар сарын 07-ны өдөр гүйцэтгэсэн.

Хамгаалалтын зурвасыг чөлөөлүүлж, шугам сүлжээний аюулгүй байдлыг хангах ажлыг зохион байгууллаа

Монгол улсын засгийн газрын 2020 оны 97 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Эрчим хүчний шугам сүлжээг хамгаалах дүрэм”-ийг хэрэгжүүлж, мөрдүүлэх, шугам, дэд станцын хамгаалалтын зурвасын зөрчлийг арилгах, олон нийтэд сэрэмжлүүлэх аюул зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор 2021 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрөөс 09 дүгээр сарын 30 хүртэлх хугацаанд компанийн тэргүүн дэд захирал бөгөөд ерөнхий инженерийн баталсан удирдамжын дагуу 2021 оны 09 дүгээр сарын 02, 03-ны өдрүүдэд тус ажлыг зохион байгууллаа.

Эрчим хүчний шугам сүлжээний аюулгүй байдлыг хангах тухай Баянгол дүүргийн Засаг даргын 2021 оны 09 дүгээр сарын 01-ны өдрийн А/379 тоот захирамжийн хүрээнд Баянгол дүүргийн 20 дугаар хороо, Гурвалжингийн гүүрний баруун тал, ДЦС-

4 ТӨХК-н урд Хос бэрс орчимд байрлах цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын хамгаалалтын зурвасыг чөлөөлөх ажлыг тус дүүргийн Тохжилт нийтийн аж ахуйн хэлтсийн дарга Б.Өлзийсайхан болон дүүргийн Газар зохион байгуулалтын алба, Мэргэжлийн хяналтын хэлтэс, Хэв журам, замын цагдаагийн газрын алба хаагчид, 20 дугаар хорооны Засаг дарга, хорооны ажлын алба, Төв компани, УБС-ын нийт 50 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажлын хэсэг 2021 оны 09 дүгээр сарын 03-ны өдөр зөвшөөрөлгүй үйл ажиллагаа явуулдаг ачаа тээврийн хүнд даацын автомашины жолооч, иргэдийн амь нас, эд хөрөнгийг болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хашаа хайс босгож, камер суурилах ажлыг зохион байгуулсан. Хамгаалалтын зурвасыг чөлөөлүүлэх ажлыг ХМХ-ийн дарга Я.Мөнхтөр, хяналтын ахлах инженер Л.Ариунболд нар удирдан зохион байгуулж амжилттай гүйцэтгэсэн.

ДАРХЛААЖУУЛАЛТЫН 3-Р ТУНД ТӨВ УДИРДЛАГА БОЛОН УЛААНБААТАР САЛБАРЫН 210 АЖИЛТАН, АЛБАН ХААГЧ ХАМРАГДЛАА

Компанийн зүгээс Covid-19 халдварын нөхцөл байдал хүндэрч байгаатай холбогдуулан нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 2021.09.13-наас 14-ний өдрүүдэд дархлаажуулалтын 3-р тунд Төв удирдлага болон Улаанбаатар салбарын ажилтан, албан хаагчдаа хамруулах ажлыг зохион байгууллаа. Сайн дурын вакцины 3-р тунд Төв удирдлагаас 46, Улаанбаатар салбараас 164 ажилтан тус тус хамрагдлаа.

2021 ОНЫ II УЛИРЛЫН АВААР ЭСЭРГҮҮЦЭХ ЦАХИМ ДАСГАЛ ЗОХИОН БАЙГУУЛАВ

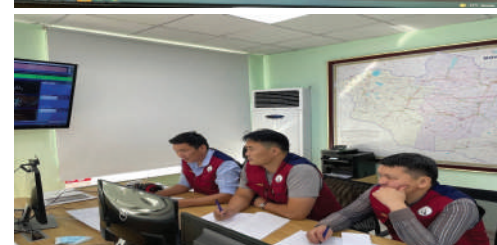
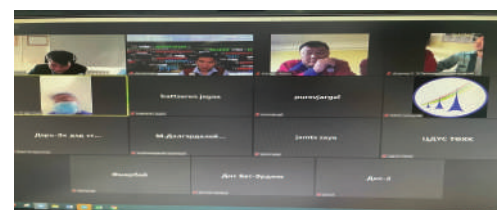
Компанийн II улирлын аваар эсэргүүцэх дасгалыг Улаанбаатар салбарт 149-р АШ-н Дарь-Эх салбарлалтын эхний анкер дээр “А” фазын шлейф тасарч, траверст тохогдсон гэмтэл гарч, 149-р АШ-н хамгаалалтаар тасарч, АПВ-р залгадаг үед Дарь-Эх дэд станцын Т-2-н ачаалал 140% болж, ачааллын гүйдэлд Т-2-тасарч, станц “0” суусан үед авах арга хэмжээ сэдвээр боловсруулан ШЗХ-ийн диспетчер инженер Б.Ариунболд, П.Пүрэвсүрэн, Х.Лхагвасүрэн, М.Сэржхорол нар цахимаар амжилттай зохион байгууллаа.

АЭД-д компанийн ШЗХ-ийн диспетчер инженер П.Пүрэвсүрэн, Б.Ариунболд, Х.Лхагвасүрэн, М.Сэржхорол,

Н.Амарсайхан, УБС-н диспетчер инженер Ц.Миеэсүрэн, Р.Алдаржавхлан, Дарь-Эх дэд станцын ээлжийн инженер Ж.Түмэндэлгэр, монтёр П.Дэлгэрцэцэг, Дорнод-2 дэд станцын ээлжийн инженер Э.Төгөлдөр, монтёр Н.Дэлгэрдалай, Шонхор дэд станцын ээлжийн инженер Л.Баярсайхан, монтёр С.Пүрэвжаргал, хянагчаар ШЗХ-ийн дарга М.Өмөрбай нийт 14 хүн цахимаар оролцсон. Дэд станцын шуурхай ажиллагааны хүмүүсээс аваарын байдалд дүгнэлт хийж, авах арга хэмжээг хэрхэн оновчтой хурдан гүйцэтгэж байгааг шалгахын хамт үүнтэй ижил төстэй аваарыг устгах дадлага, туршлага эзэмшүүлэх, дасгалын үед гаргасан алдаа дутагдалд

дүн шинжилгээ хийж, засч арилгах, мөн шуурхай ажиллагааны хүмүүст тухайн дэд станцуудын үндсэн тоноглолын болон оператив хэлхээний схем, тоноглолын онцлогийг мэдүүлэх, аваарын үед мөрдөх горимыг эргэн сануулах зорилготой байлаа.

АЭД-ын дараа дасгалд оролцсон шуурхай ажиллагааны хүмүүстэй ZOOM программаар аваар үүссэн гол шалтгааныг горим тооцооны үндсэн дээр тайлбарлан ярилцаж, шугамын хамгаалалтын талаар олон талаас нь харж, дүгнэн цаашид авах арга хэмжээний талаар харилцан туршлага судалсан.

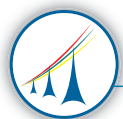

Дэлхийн шатрын онлайн олимпиадад МТХ-ийн програмист инженер Б.Баярмаа амжилттай оролцлоо

Энэ оны 08 сарын 20-ноос 09 сарын 15-ны өдрүүдэд дэлхийн шатрын онлайн олимпиад зохион байгуулагдаж байна. Тус тэмцээнд манай орны баг өнгөрсөн жилийн амжилтаараа шууд топ хэсэгт өрсөлдөх эрхтэй болсон юм. Ингэснээр Хятад, Казакстан, Армени, Иран, Австрали, Индонези, Румын, Грек, Гүрж зэрэг шатрын спорт өндөр хөгжсөн орны тамирчидтай

өрсөлдөж 7-р байрт орлоо. Хувийн амжилтаар МТХ-ийн программист инженер Б.Баярмаа эмэгтэй үндсэн 2-р ширээнд Хятад, Гүрж, Румын, Австрали, Армени улсын багтай 5 өрөг тоглосноос 4 хожил авчээ. Дэлхийн шатрын онлайн олимпиадад эх орноо төлөөлж оролцсон МТХ-ийн програмист инженер Б.Баярмаад спортын өндөр амжилт хүсье.

ЗУХ-ИЙН СУРГАЛТ БҮТЭЭМЖИЙН ИНЖЕНЕР Л.ЭНХЖАРГАЛ ЭЭЛЖИТ ДУГААРЫН ЗОЧНООР УРИГДЛАА

МОНГОЛ УЛСАД ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАР ҮҮСЧ ХӨГЖСӨНИЙ 99 ЖИЛИЙН ОЙ, "ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ АЖИЛЛАГСДЫН ӨДӨР"-ӨӨР САЛБАРТАА ОЛОН ЖИЛ ҮР БҮТЭЭЛТЭЙ АЖИЛЛАСАН АЖИЛТАН, АЛБАН ХААГЧИД ТӨРИЙН ДЭЭД ОДОН МЕДАЛЬ,САЛБАРЫН ШАГНАЛААР ШАГНАГДСАН БИЛЭЭ. АМЬДРАЛЫНХАА 30 ШАХАМ ЖИЛИЙГ ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАРТ ЗОРИУЛСАН ГАВЬЯАГАА ҮНЭЛҮҮЛЖ АЛТАН ГАДАС ОДОНГООР ШАГНАГДСАН ЗУХ-ИЙН СУРГАЛТ БҮТЭЭМЖИЙН ИНЖЕНЕР Л.ЭНХЖАРГАЛЫГ ЭНЭХҮҮ ДУГААРТАА ОНЦОЛЖ БАЙНА.

- Монгол улсад эрчим хүчний салбар үүсч хөгжсөний түүхт 99 жилийн ой, "Эрчим хүчний ажиллагсдын өдөр"-өөр төрийн дээд Алтан гадас одонгоор шагнагдсан баяр хүргэе. Анх энэ мэргэжлийг яагаад сонгосон бэ?

Баярлалаа. Юуны өмнө энэхүү нэр хүндтэй шагналд тодорхойлсон компанийнхаа удирдлага, хамт олондоо талархлаа илэрхийлье. Ажил хөдөлмөр хийж байгаагийн нэг сайхан нь хөдөлмөр зүтгэлээ үнэлүүлэх, түүнийгээ хамт олонтойгоо хуваалцах явдал юм. Бас Аав, Ээжүүд минь магнайгаа тэнийтэл баярлаж байгааг харахад хамгийн сайхан санагдсан.

Анх энэ мэргэжлийг миний Аав надад санал болгож байсан. Уг нь би Эмч болохыг хүсдэг химийн хичээлдээ сургууль, аймагтаа толгойд явдаг сурагч байсан. Аав маань ЭХ-ний байгууллагад ажилладаг хүн байсан болохоор Эрчим хүчний мэргэжил маш сайхан бахархалтай мэргэжил миний охин энэ мэргэжлийг эзэмших гээд л ятгадаг байсан. Ааваа тэр сургуульд чинь дандаа Эрэгтэй хүүхдүүд сурдаг, ажлыг нь ч эрчүүд хийдэг ш дээ гэхэд Аав нь чамайг ажил дээрээ дагуулаад очиж үзүүлнээ Тэнд зөндөө сайхан бүсгүйчүүд эрчүүдтэй мөр зэрэгцэн ажиллаж байгаа. Их бахархалтай сайхан харагддаг шүү гэсэн. 10 дугаар ангиа төгсдөг жил Аавынхаа ятгалганд автаж, сонирхоогүй мэргэжлээ сонгосон би тэр зуныг их л гундуухан өнгөрүүлж билээ. Аав маань миний сэтгэлийг өргөх гэж ажил дээрээ дагуулж очоод зөндөө л тайлбарлаж өгсөн. Тухайн үед надад гоё сайхан нь мэдрэгдээгүй. Сургуульдаа ороод би хичээлдээ явах ёстой, сурах ёстой гэсэн ухамсартай хөтлөгдөөд, үеийн нөхдийнхөө дунд ороод сэтгэл санаа ч арай дээр болсон. Манай сургуульд болон ангид охидууд зөндөө байсан болохоор, мөн үеийнхээ нөхдийн дунд ороод оюутан ахуй цагийн дурсамжтай сайхан мөчүүддээ сатаарч, олон сайхан найзуудтай ч болоод сэтгэл сэргээд дээрх бодол маань ч замхарсан. Сургуулиа төгсч ажил дээр гарч ирэхэд намайг маш сайхан хамт олон угтан авсан. Эргэн тойронд байгаа бүх л хүмүүс миний дүү энийг унш, энийг судал, энэ чинь ийм учиртай юм, үүнийг ингэж хийдэг юм гэж заасан, зөвлөсөн, юм сурч мэдүүлэхийг зорьсон маш сайхан хамт олны дунд орсон. Тэдний минь ажлаа хийж байгаа байдал, мэргэжлийн ур чадвар, ажилдаа хандаж байгаа хандлага, залуу үеэз халамжлан хүмүүжүүлж буй сэтгэл зүтгэл ямар гайхалтай сайхан байв аа. Ингээд л би өдөр өдрөөр Ажил мэргэжилдээ, хамт олондоо дурлаж, ууссан байдаг юм даа.

Ажлын гараагаа эхэлж байсан нандин дурсамжаа манай уншигчидтай хуваалцахгүй юу?

Ажил хөдөлмөрийн анхны гараагаа 1993 онд Эрдэнэтийн Цахилгаан Шугам Сүлжээний Газарт ДА-ны диспетчерийн туслахаар эхэлсэн байдаг. Дээр өгүүлсэнчлэн маш сайхан хамт олон намайг угтсан. Оюутны ширээнээс дөнгөж гарч ирсэн намайг энэ л хамт олон минь халуухан таатайхнаар өлгийдөн авсан. Ах эгч нар минь ажил мэргэжлийн хувьд боловсроогүй түүхий байсан намайг ажилд нь дадлагажуулаад

зогсохгүй амьдралд минь ч зааж зөвлөж түшиж тулж, намайг тал бүрээр чиглүүлдэг байсан. Одоо бодоход тэр их хайр халамжин дунд ямар сайхан байгаа. Монтёр н.Нямсүрэн гэж өвгөн ах маань насаараа хөтөлж, тэмдэглэсэн конспект лекцээ өгч байсан. Диспетчер инженерийн хувьд миний анхны багш Ц.Гомбо ах маань байсан. Байсан гэдэг нь энэ ах маань одоогоос хэдэн жилийн өмнө Бурханы оронд морилсон л доо. Бид 2 багагүй хугацаанд нэг ээлжинд хамт гарч би тэр ахаасаа маш их зүйлийг сурсан байдаг. Одоо харахад би яг тэр ахынхаа ажлын арга барилыг хуулсан мэт өвлөж эзэмшсэн байдаг.

- Эрчим хүчний салбарын ажилтан байхын бахархал юу вэ таны бодлоор?

ЭХС бол Улс орны минь Гал голомт болсон тэргүүлэх салбар. Эрчим хүчгүйгээр хөгжил цэцэглэлт гэж ярихын ч хэрэггүй. Ийм том салбарын ажилтан байх бол хувь хүний хувьд нэр төрийн хэрэг, том хувь заяа гэж боддог. Тог цахилгаан үгүй бол айл гэрт тав тух, Улс оронд хөгжил цэцэглэлт үгүй. Тиймээс ийм сайхан, ийм чухал үйл хэрэгт өөрийн өчүүхэн хувь нэмрийг оруулж байгаа нь бахархалтай санагддаг. Оюутан байхаас л эрдэмтэн доктор багш нар маань Цахилгааны ААД бол цусаар бичигдсэн дүрэм гэж хэлдэг байсан. Ажилтан болоод ч тэр санамжийн үгийг сонсож өдийг хүрсэн. Үнэхээр бидний үйл хөдлөл, үг яриа, дадал хэвшил бүгд цаанаа том хариуцлага юм. Тийм ч учраас энэ салбарын ажилтнуудад энэхүү дүрэмд нийцүүлэн хагас цэрэгжилтийн зохион байгуулалттай байхыг шаарддаг. Цусаар бичигдсэн дүрэмтэй, хагас цэрэгжилтийн зохион байгуулалттай салбар болохоор ажилтнууд нь цэгцтэй үйл хөдлөл яриатай, хянамгай, хурдтай, хариуцлагатай болж төвшиндөг. Улс орны минь бүтээн байгуулалт бүхэнтэй бидний ажил, үйл хэрэг холбоотой байдаг. Тэр ч бүү хэл ҮАБ-тай ч холбоотой. Ийм л хариуцлагатай салбар. Хаана ч очсон ЭХ-гүй газар гэж байхгүй. Тэнд бидний мэргэжил нэгт нөхөд, зорилго нэгт хүмүүс минь байдаг, тэнд бидний танил, ижил дасал болсон шугам, тоноглол, дэд станцууд байдаг. Их ажлын ард гарчихаад харьж явах мөч мөн ч бахархалтай сайхан байдаг шүү. Миний хувьд диспетчерийн ажлыг 17 жил хийсэн байдаг тиймээс энэ ажлынхаа сайхныг илүү ихээр ярих хандлагатай шүү. Диспетчер хийж байхад Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийг хамарсан том схем дээр ажиллаж, тэнд гарсан аваари саатлыг устгаад эсвэл томоохон сэлгэн залгалт хийгээд аймаг аймгийг дамнуулан энд тэндгүй задалж орхисон схемээ цуглуулж, бүх шугам тоноглолоо хэвийн схемд оруулж залгачихаад ээлжээ өгөөд гэртээ харьж явах зам уу ямар сайхан гэж бодно. Хэдийгээр өлсөж цангаж, ядарч байсан ч итгэл, сэтгэл дүүрэн бялхсан бахархалтай мөч байдаг

шүү. Манай бусад нөхдийн хувьд бол Өвөл зун, цас мөс бороо, цасан шамарга, шороон шуургатай алин цагт боловч бүтээн байгуулалтын нүгрэлсэн их ажил, Аваарийн дараах сэргээн босголтын ажлыг цаг наргүй богино хугацаанд шахагдан хийчихээд хүчдэл залгаж, аймаг сумдыг гэрэлтүүлчихээд талархал, сайшаалын үг сонсоод ажлаасаа бууж явах мөч мөн ч бахархалтай амттай сайхан мөч дөө.

- Амьдралынхаа 30-аад жилийг энэ салбарт зориулсан хүний хувьд Монгол улсын эрчим хүчний хөгжил дэвшлийг хэрхэн дүгнэж байна вэ?

Улс орны маань хөгжил дээшлэхийн хирээр манай салбар ч дагаж хөгжих нь зүй ёсны хэрэг юм. Жилээс жил ирэх тусам Эрчим хүчний хэрэглээ өсөн нэмэгдэж байгаа. Энэхүү өсөн нэмэгдэж буй хэрэглээг Дотоодын эх үүсвэрээр хангахын тулд томоохон эх үүсвэрүүдийн асуудлыг шийдвэрлэх хэрэгцээ шаардлага тулгарч байгаа. Үүнтэй холбоотойгоор манай салбарт төрөл бүрийн эх үүсвэрүүдийг шинээр барьж байгуулах, одоо байгаа үүсвэрүүдийг өргөтгөх, дамжуулах чадварыг нэмэгдүүлэх зэрэг ажлууд шат дараатайгаар хийгдэж байна. Дамжуулах сүлжээ маань ч өргөжин тэлж, шинэ шугам дэд станцууд олноор нэмэгдэж, тоноглолуудыг шинэчлэх ажил сүүлийн жилүүдэд эрчимтэй хийгдэж байна. ЭХС-н эх үүсвэрийн чадал 90-ээд оныхоос 60 орчим хувиар өссөн, СЭХ-ний эх үүсвэр 20%-д хүрсэн, нийт хэрэглээнийхээ 20% орчимыг хойд, урд 2 хөршөөсөө импорлодог зэрэг үзүүлэлттэй байгаа нь хэрэглээ хэрхэн өссөн байгааг харуулж байна. Сүүлийн жилүүдэд манай салбарт томоохон төслүүд амжилттай хэрэгжсэн цаашид ч хэрэгжихээр байгаа. Мөн ЭХС-т маань дэвшилтэт техник, технологи хурдацтай нэвтэрч тэр хирээр экологийн тэнцвэрт байдлын асуудал, эрчим хүчний хэмнэлтийн асуудал, мэдээллийн технологид суурилсан хөгжлийн эрин үед хөл нийлүүлэн ажиллах мэдлэг, чадвартай ИТА-нуудыг бэлтгэх асуудлууд тулгараад байгаа. Иймээс ЭХ-ний хэмнэлт, үр ашгийг дээшлүүлэх, алдагдлыг бууруулах, инноваци, шинэ техник технологи нэвтрүүлэх, чадварлаг хүний нөөцийг бүрдүүлэх тэдгээрийг сургах мэргэшүүлэхтэй холбоотой ажлуудыг тодорхой үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөд зарим ажлууд нь хийгдэж эхлээд явж байгаа. Эрчим хүчний салбарын маань хууль эрх зүйн орчин улам бүр сайжирч Бодлогын баримт бичиг түүнийг хэрэгжүүлэх урт, дунд хугацааны хөтөлбөрүүд боловсрогдоод тодорхой түвшинд хэрэгжээд явж байна. Мөн Сэргээгдэх эрчим хүчний тухай хууль, Эрчим хүч хэмнэлтийн тухай хууль батлагдлаа. Зарим хууль дүрмүүдээ тодорхой нэмэлт өөрчлөлтүүдийг оруулсан зэрэг нь манай салбарын улам бүр хөгжих

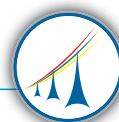
таатай нөхцлийг бүрдүүлж байнаа гэж хардаг. Манай улс эрчим хүчний олон төрлийн нөөцтэй орон учраас төд удалгүй ЭХ-г импортлогч улсаас экспортлогч улс болох байхаа гэж хардаг. Дамжуулах сүлжээний маань "Ухаалаг сүлжээ" болох эрхэм зорилго зорилт биелэхэд тун ойрхон байнаа гэж харж байна.

- Таны амьдралын салшгүй нэгэн хэсэг болсон хамт олон, найз нөхдийн сайхан дурсамжууд байгаа шүү дээ. Тэр бүхнээс сэтгэлд хамгийн тод үлдсэн мөч гэвэл?

Миний 17 жил ажилласан "Эрдэнэт" дэд станц маань яг л өсөж өндийсөн гэр орон шиг минь харин хамт олон минь ахан дүүс шиг минь дотно санагддаг, сэтгэлд дандаа үгүйлэгддэг. Аавынхаа гэрт би 18 жил л амьдарсан тэгээд л оюутан болоод амьдрал зохиогоод үүрээ орхиод ниссэн байдаг. Хааяа би ОРУ-даа сэлгэн залгалт хийгээд явж байна, ээлжиндээ гарч байна гэж зүүдэлдэг, бас нэг удаа Т-1 трансформатор маань алга болчихоод хамт ээлжинд гардаг байсан бүсгүйтэйгээ хоосон сууриных нь дэргэд уйлчихсан сууж байна гэж зүүдэлсэн. Зүүдэлснийхээ дараа тэр л станцдаа очоод Ээлжиндээ 1 удаа ч болов гарах юмсан, тэр л ОРУ дотроо хамт ажиллаж байсан Ах, Эгч нартайгаа сэлгэн залгалтаа хийгээд, хэмжилтээ аваад, диспетчерийн ширээнийхээ ард командаа урсгаад их ажлынхаа ард гарчихаад ихэмсэг бөгөөд бардам тийн атлаа хийморглог суух юмсан. Тэдэнтэйгээ ОРУ-нхаа зэрлэг өвсийг цэвэрлэнгээ хөгжилдөх юмсан гэж боддог. Саяхан 3 жилийн өмнө байгаа ХБС-т ажлаар очоод байхдаа бүх ОРУ-гаараа яг үзлэг хийдэг маршрутаараа явсан. Гэрээсээ гарахдаа би төлөвлөсөн байсан л даа. Яг л тухайн цаг үедээ оччихсон юм шиг сайхан санагдсан. Бүх л дурсамжууд нүдний өмнө жирлээд өнгөрөх шиг болсон. Энэ л ОРУ-даа бид зэрлэг өвсөө цэвэрлээд, сэлгэн залгалтаа хийгээд бие биенийгээ шоолж инээлдэж хөөрөлдөөд гүйж байсандаа гээд бодохоор хамт ажиллаж байсан үе үеийн хамт олноо дурсан санаад дурсамжаараа аялан явж байхад тухайн цаг үед хамтдаа ажиллаж байсан Ах, Эгч нар, хамт олон, найз нөхөд минь энд байсан ч болоосой гээд бодоход зарим нь хорвоогийн мөнх бусыг үзүүлсэн зарим нь тэтгэвэртээ гарсан зарим нь над шиг шилжээд явчихсан дахиад бүгд цуглахгүй шүү дээ гэж бодонгуут хоромхон зуур ямар гоё юм бэ энд л хамаг сайхан дурсамжууд минь байгаадаа гээд баярлаж явсан сэтгэлд минь гуниг төрөөд нүдэнд нулимс дүүрээд ирсэн. Тэрхэн агшинд ОРУ маань эзэнгүй ил хул юм шиг санагдаад эзэд нь байхгүй орхигдоод хаягдчихаад, над шиг бас гуниглагчихсан байгаа мэт сэтгэгдэл төрсөн. Тэд маань байхгүй болохоор сэтгэл хоосон болоод нэг л гунигтай байх юм билээ. Хүн гэдэг амьтан тухайн цаг үедээ л амьдардаг амьтан юм байна. Тиймээс тэр л цаг үеийнхээ эзэн нь байж, чадлынхаа хэмжээнд эзэгнэж амьдрах ёстой юм байна. Тэр л цаг үеэ хамтдаа бүтээсэн, хамтдаа хөгжиж хамтдаа боловсорч, хамтдаа өтөлж хөгширч энэ л цаг үеийг хамтдаа туулж, бие биенийхээ, байгууллага хамт олныхоо, салбарынхаа түүхийг бүтээсэн, гэрч нь болцгоосон хүмүүсээ тэр л цаг үед нь хайрлаж хүндэлж, санаа бодлыг нь сонсож, тусалж дэмжиж амжсан байх хэрэгтэй юм байнаа гэж бодсон шүү. Амьдралын минь он жилүүдэд алдаа оноотой минь зовлон жаргалтай минь хамтдаа байсан хамт олондоо, найз нөхдөдөө машид баярлаж талархаж явдаг даа.

- Шинэ залуу үеийнхэндээ юу гэж зөвлөх вэ?

Хүн өвөг дээдэс, хөгшид нялхасаа асарч халамжилдаг шиг шинэ ажилтнаа сургаж дадлагажуулж, сурсан мэдсэнээ зааж өгч, ахмад ажилтнуудаа дээдлэн хүндэлж үг сургаалийг нь сонсож, үйл хэргийг нь

үргэлжлүүлж, эрдэм мэдлэгийг өвлөн авч, зөвлөмжийг нь ажил үйлсдээ тусгаж явах хэрэгтэй. Техник технологи хурдацтай хөгжиж буй энэ цаг үед цаг ямагт өөрийгөө хөгжүүлж, эрэлхийлсэн судлаач инженер байх хэрэгтэй. ЭХС-ын тэр дундаа Дамжуулах сүлжээний хөгжил цэцэглэлтэд хувь нэмрээ оруулж, хийж буй ажилдаа шинэ технологи нэвтрүүлж яваарай. Албан тушаал, шан харамж харалгүй, ямарч цаг үед хоёргүй сэтгэлээр компанийнхаа төлөө өмнөх ажлаа чин сэтгэлээсээ хийж гүйцэтгэж байгаарай. Энэ л ажил мэргэжлийн хүчээр амьдралаа залгуулж хүний дайтай явж, сайн сайхан амьдралын зэрэгт хүрснээ байнга бодож байх хэрэгтэй. Ажлыг чинийх минийх гэлгүй хийдэг. Бүх л ажлыг хийчихдэг байхыг эрмэлздэг, сурч мэдэхийн төлөө шамддаг, хөрвөх чадвараа дээшлүүлдэг байх хэрэгтэй. Байгууллага хүнээ сургах ёстой. Ялангуяа техник технологи хурдацтай хөгжиж буй өнөө үед түүнд нийцүүлэн ажилтнаа сургаж бэлтгэнэ. Гэсэн ч өөрөө санаачлагаараа бие даан мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлдэг, хийж буй ажлынхаа нарийн утга холбоосыг онолын мэдэгдэхүүнтэйгээ уялдуулан ойлгож, ухаж боддог, заавар дүрэм, гарын авлагаа сайтар судалчихдаг. Цаашилбал орчин үеийн мэдээллийн эрин зуунд амьдарч байгаагийн хэрэг юу билээ мэдээллийн хэрэгслүүдийг ашиглаж мэдлэгээ сэлбэх, мэргэжлийн холбогдолтой ном сэтгүүл уншиж, судлан ажил мэргэжилдээ тулгамдсан асуудлууддаа инженерийн шийдлийг гаргачихдаг, мэдээллийг цуглуулж судалгаа шинжилгээ

хийж, эрдэмтэн доктор багш нараасаа асууж зөвлөж, чадвал ном хаялцаж ч болох шүү дээ ийм хэмжээний идэвхи зүтгэлтэй, хүсэл зорилготой байх хэрэгтэй. Манай Дамжуулах сүлжээ бол ажилтныг ажил мэргэжлийнх нь хувьд өндөр түвшинд бэлтгэдэг сургалтын бааз болсон газар. Хийж буй ажил, ажлын байр нь л тухайн хүнийг тийм хэмжээнд боловсруулчихдаг газар. Мөн судлаач инженер байх бүхий л боломж нь байна. Бидний ажлын талбарт бүхий л мэдээллүүд цугларч байдаг давуу талтай. Тэдгээр мэдээллүүд дээр боловсруулалт хийж, асуудлыг тавьж, шийдвэрлүүлдэг бүтээлч инженер байх хэрэгтэй. Хэн бүхэнд энэ боломж нээлттэй байна. Миний бас нэг үзэл бол Ажил хийж байгаа хүнээс л тухайн ажлыг сайжруулахтай холбоотой санаанууд гарна, хүндрэл бэрхшээл нь оновчтой тодорхойлогдоно. Үүний тулд хийж буй ажилдаа эзэн болж, утга холбоосыг нь ухаж ойлгож, хэлэх үгтэй сайжруулах санаатай ажиллах хэрэгтэй. Мэргэжлийн ажлаасаа яагаа ч үгүй эрт хөндийрч, биеийн амар хялбарыг бүх бодоорой. Залуу, эрч хүчтэй насаа ажил мэргэжлийнхээ эд хавийг гаргаж, энэ салбарынхаа гал фронт дээр нь ажиллаарай. Дараа нь бахархах зүйлтэй, ярих ч зүйлтэй, сэтгэл дүүрэн байх болно шүү л гэж хэлье дээ.

Ярилцсан танд баярлалаа.

Баярлалаа.

Ярилцсан: ЗУХ-ийн мэргэжилтэн Д.Энхбаяр.

ДЕЛЬТА ВИРУС ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Манай оронд батлагдсан нийт коронавируст халдварын 30 гаруй хувийг дельта хувилбар эзэлж байгааг мэргэжлийн байгууллагууд анхааруулж байна. Иймд дельта вирусийн талаарх мэдээллийг хүргэе.

Дельта вирус дөрөв, тавдугаар сард Энэтхэгт олон хүнийг нас барахад хүргэж, Их Британи, АНУ, Канад, Хятад, Европт нэмж илэрсэн. Уг вирус нь өмнөх альфа болон бетта хувилбарын мутацлагдсан хэлбэр бөгөөд шинэ мутац үүсгэх боломжтой юм. “COVID-19”-ын үед үнэр, амт мэдрэх чадвараа алдах, ханиалгах, халуурах онцлогтой байсан бол энэ хувилбарт уг шинжүүд нийтлэг биш ажээ. Их Британийн Зое судалгааны хүрээлэнгийн судалгаагаар уг хувилбараар өвчилсөн хүмүүст толгой өвдөх, булчин өвдөх, найтаах, хоолой өвдөх, нус гоожих гэсэн шинж тэмдгүүд давамгайл илэрч байна гэв. Мөн эдгээр шинжийг хүмүүс хүндэрсэн ханиад эсвэл дунд зэргийн түвшний томуутай андуурч байгааг дурьджээ.

Ковидын шинж тэмдгийн судалгаа хийдэг профессор Тим Спектор “Залуу хүмүүсийн дунд дельта хувилбар тусах нь илүү хүндэрсэн ханиад шиг илэрч байна” гэдгийг онцоллоо.

Дельта хувилбар асуулт&хариулт: Шинж тэмдэг, вакцин, хоруу чанар

Дельта вирус илүү хортой юу эсвэл илүү хурдан халддаг уу?
“Regional One Health” төвийн амбулаторын захирал, эмч Сирилин Уалтерс:

Судалгаагаар SARS-COV2 өвчний дельта хувилбар нь өмнөх хувилбараас илүү хурдан тархалттай. Нарийвчилбал, Англиас гарч ирсэн бетта хувилбартай харьцуулахад 60 хувиар хурдан тархаж байгаа аж. Харин хоруу чанарын хувьд, энэ нь илүү олон хүнийг эмнэлэгт хэвтэх, хүндээр өвдөхөд хүргэж байна. Гэхдээ нас баралтын тоог ихэсгэж байгаа эсэх нь тодорхойгүй учраас тооцоолоход бэрх гэсэн дүгнэлтэд хүрчээ.

Дельта хувилбарын шинж тэмдэг бусдынхаасаа өөр үү?
Methodist Le Bonheur Healthcare-ын халдварт өвчний мэргэжилтэн Ширин Мазумдэр:

Дельта хувилбар туссан ихэнх хүн нус гоожих, найтаалгах, өтгөн хатах, толгой өвдөх, хоолой өвдөх, халуурах гэх мэт шинжтэйгээ хэлж байна. Энэ нь хүмүүсийн хүндрүүлсэн ханиадын үед илэрдэг шинж тэмдгүүдтэй төстэй. “COVID-19”-ын үнэр, амтны мэдрэмжээ алдах тэргүүтэй шинж тэмдгүүд энэ хувилбарт арай бага дурьдагдаж байна. Бид дельта хувилбарын талаар болон хүмүүст яаж нөлөөлж буйг нь судалсаар байгаа. Дээрх төрлийн шинжүүд илэрсэн хүмүүс шинжилгээ өгч, эмнэлгийн мэргэжилтэнтэйгээ зөвлөлдөх нь чухал.

Дельта хувилбарын эсрэг вакцинууд хэр үр дүнтэй байна вэ?
Methodist Le Bonheur Healthcare төвийн эм зүйч Морган Жонс:

Одоогоор вакцин хийлгэх нь “COVID-19”-ын аль ч төрлийн халдвараас сэргийлэх хамгийн сайн арга хэвээр байна. Өдөр бүр бид дельта вирусын талаар нэмж мэдээлэл авч байгаа ч одоогоор бэлэн байгаа баталгаа гэвэл mRNA буюу мэдээлэл дамжуулагч PHX-ээр гаргаж авсан вакцинууд дельта хувилбараар хүндээр өвчлөхөөс өндөр түвшний хамгаалалт болж чадна гэдгийг харуулж байна.

Англид хийсэн судалгаагаар дельта хувилбар вакцинд мэдрэмтгий хэвээр буй аж. Гэхдээ анхны хувилбараас арай бага үр дүнтэй. Пфайзер (96%), Астразенека (92%) вакциныг хоёр тун хийлгэснээр эмнэлэгт хүргэгдэхээс бүрэн хамгаалж буйг харуулсан. Харин Израйлын сүүлд гарсан нотолгоогоор Пфайзер ковидын шинж тэмдгээс бүрэн хамгаалж чадахгүй байгаагаас үүдээд уг улсад зай барих арга хэмжээг дахин эхлүүлсэн байна. Судалгаагаар вакцин эмнэлэгт хэвтэх хүртлээ хүндрэхээс 93 хувь, өвчний халдвар авахаас 63 хувь үр дүнтэйг харуулав.

Дельта нэмэх хувилбар юугаараа өөр вэ?
Baptist Memorial Healthcare төвийн халдварт өвчнөөс сэргийлэх ахлах эмч Стив Трелкелд:

“Дельта нэмэх” нь дельта хувилбараасаа нэг зүйлээр ялгаатай. K417N нэрт өргөст уурагт ганц мутац орсон байдаг. Ийм төрлийн мутац бусад хувилбар болох бетта, гаммад ч бас ажиглагдсан байдаг. Бетта, гамма хувилбарын хувд өмнө нь “COVID-19” тусч байсан хүмүүст халдах магадлал илүү өндөр байгаа. Ялангуяа Өмнөд африк, Латин Америкийн орнуудад.

Энэ мутац нь вирусыг хүний биеийн эсэд илүү наалдацтай тогтож, эрчимтэй халдвар үүсгэхэд хүргэдэг. Одоогийн байдлаар “Дельта нэмэх” хувилбар дельта хувилбараас харьцангуй цөөн байна. Гэхдээ энэ төрөл дельта вирусээс илүү аюултай байна гэсэн баталгаа илрээгүй. Үүнээс илүү чухал асуудал бол энэ вирусын аажмаар мутацлагдах, хуримтлагдсан мутац нь бидний биеийн эсэргүйцлийг дийлэхүйц хувилбаруудыг бүтээх эсэх юм.

Дельта хувилбар: Одоогоор мэдэгдэж буй зүйлс

Дельта хувилбар бусад “COVID-19”-ын төрлүүдээс өөр онцлогуудыг үзүүлж байна. Уг хувилбар өөр төрлийн шинж тэмдэг үзүүлж байгаа бөгөөд илүү хурдан халдварлах шинжтэй учраас эрсдлээс сэрэмжлэх нь зүйтэй. Дельта вирус эмзэг бүлгийн хүмүүст, ялангуяа вакцинд бүрэн хамрагдаагүй хүмүүс ноцтой эрсдэл учруулж байна. Одоогоор шинэ тохиолдлуудын 91 хувь, АНУ-ын шинэ тохиолдлуудын 40 хувийг дельта вирус бүрдүүлж, Европ руу эрчимтэй тархаж байна. Судалгаагаар Астразенека болон Пфайзер вакцин дельта хувилбарын эсрэг үр дүнтэй буйг харуулж байна. Хэдийгээр вакцинууд шинж тэмдэг тусахаас бүрэн сэргийлж чадахгүй боловч эмнэлэгт хүргэгдэх, нас барахаас сэргийлж чадаж байгаа аж.

SARS-CoV-2 дельта хувилбараар өвчилсөн хүмүүст ямар эмчилгээ хийж байна вэ

Дельта хувилбар АНУ дахь шинэ халдварын тохиолдлуудын 83 хувийг бүрдүүлж байна гэж Өвчний хяналт, урьдчилан сэргийлэх төвийн захирал Рошелл Валенски мягмар гарагт мэдэгдэв. Сарын өмнө, долдугаар сарын 19-ний өдөр дельта хувилбар шинэ тохиолдлуудын 30 хувийг бүрдүүлж байсан бол долдугаар сарын 3-нд 50 хувийг давж байжээ. Дельтагаар өвчилсөн хүмүүсийн дунд ковидын эсрэг вакцинаасаа ганц л тунд хамрагдсан эсвэл хамрагдаагүй хүмүүс давамгайлж байна. Вакцинд хамрагдаагүй хүмүүс халдвар авах хамгийн их эрсдэлтэй. Үүнд ялангуяа 12 хүртэлх насны хүүхэд орно. Уг хувилбар хүүхдийг илүү хүндээр өвчлүүлдэг гэдэг баталгаа одоогоор байхгүй ч вакцинд хамрагдаагүй учир илүү эмзэг юм. Одоогоор олон улсад SARS-CoV-2 Дельта хувилбараар өвчилсөн хүмүүст “COVID-19”-өөр өвчилсөн хүмүүстэй ижил эмчилгээ хийж байна.

ХАЛДВАР ХАМГААЛЛЫН ДЭГЛЭМЭЭ САХИЦГААЯ!

МАНАЙ УЛС 2025 ОН ГЭХЭД БҮХ НИЙТЭЭР ХОС БИЧИГТЭН БОЛОХООР ЗОРЬЖ БАЙНА

Монгол улсад идэвхитэй ажиллаж байгаа 160 гаруй мянган төрийн албан хаагчийн үндэсний бичгийн мэдлэгийн түвшинг тогтоох судалгаа өнгөрөгч оны 10 сараас эхэлсэн билээ.Энэхүү судалгааг Хэлний бодлогын үндэсний зөвлөл, Үндэсний статистикийн хороо хамтран зохион байгуулж байгаа юм. Тэгвэл манай сонин компанийхаа ажилтан, албан хаагчидад үндэсний бичгийн мэдлэг олгох зорилгоор энэ дугаараас эхлэн монгол бичгийг сурталчилан таниулах мэдээллийг цувралаар хүргэх болно.

ГАРАЛ ҮҮСЛИЙН ТУХАЙ

Чингис хаан 1206 онд Их Монгол улсыг байгуулан Монгол угсаатаныг дахин сэргээн мандуулж, эдүгээ хүртэл оршин байх үндсийг бататгасан билээ. Тулгар улсын алив хэргийг явуулахын тулд Уйгур үсгээс Тататунга нэрт бичгийн хүн Монгол үсгийг зохиожээ гэж зарим эрдэмтэд үздэг. Үүнд төрийн албан ёсны бичиг болгосон хэмээх санааг XVII зууны Лу. Алтан товчид дурдсаныг эш болгодог. Харин үүнийг "мөхсөн" Уйгураас бичиг үсэг авсан байх үндэсгүй Согдоос Уйгуртай зэрэгцэн аль эрт бичиг үсэгтэй болсон байх боломжтой гэж олон эрдэмтэн өөрөөр тайлбарладаг. Уламжилж ирсэн бичгийг Чингис хаан нэгдсэн төрийн албан ёсны үсгээр зарлигдсаныг тэр цагаас үүссэн мэтээр тайлах нь буруу гэж эдгээр судлаачид үздэг. Үүний нэг баримт нь Чингис хааныг нас барахаас өмнө ба дараа бичигдсэн "Чингисийн чулууны бичиг", Монголын нууц товчоонд бичиг үсгийн нилээд урт хугацааны боловсорсон төлөв илэрхий ажиглагдаж байдаг ажээ. Гэвч Чингис хаан Найман аймгийг нэгтгэсний дараа олзлогдсон бичээч Тата-Тунга нь эртний Иран дахь Согд бичгээс үүссэн хуучин Уйгур бичигээр үндэс болгож зохиосон гэдэг үзлийг баримтлах явдал бас байсаар байдаг. Тататунга төрийн албан бичгийг улам хөгжүүлэх үйлсийг эрхэлсэн байж болох юм.

Монголчууд эхэндээ "Уйгаржин бичиг" гэж нэрлэдэг байсан гэдэг. Мөн онцлог шинжүүд болоод бусад монгол түүхэн бичгүүдээс ялгах зориулалтаар Босоо бичиг, Хуучин Монгол бичиг, Худам Монгол бичиг гэж олон янзаар нэрлэж байжээ.

Монгол хэлээр бичигдсэн монгол бичгийн анхны дурсгал нь 13-р зуунд урласан Чингисийн чулууны бичиг юм. Уг бичиг нь зөвхөн босоо чиглэлд бичдэгээрээ онцлог. Мөн үгийн эхэн дунд адагт буй үсгийн хэлбэр нь өөр өөр хэлбэртэй. Монгол бичиг нь Баруун Монголын ойрад аялгад тулгуурласан тод бичиг, буриад аялгад ойртуулсан вагиндрагийн үсэг гэх мэт хэд хэдэн хувилбартай. Мөн Аюуш Гүүшийн зохиосон галиг үсэг болох Али-Гали нь уйгаржин үсгийн хөгжилд томоохон хувь нэмэр оруулсан бөгөөд уг үсгээр монгол хэлнээс гадна төвөд, самгард, хятад хэлний үгийг тэмдэглэх өргөн боломж нээгдсэн.

ҮНДСЭН ЗУРЛАГА

Дүрслэл	Нэрийдэл	Тайлбар
-	Нуруу	Дээрээс доош татсан зурлага.
ᠠ	Ацаг буюу шүд	ᠠ зэргийн шүд.
ᠡ	Титэм	Эгшиг үсгийн эхний.
ᠢ	Шилбэ	Шилбийг дотор нь: Шилбэ (ᠢ-ийн зурлага) Эртгэр шилбэ (ᠥ-ийн зурлага) Гохтой шилбэ (ᠦ-ийн зурлага) Сэнжит шилбэ (ᠦ-ийн зурлага) Эрвээлж шилбэ (ᠦ-ийн зурлага) гэх мэтээр хуваана.
ᠣ	Эвэр	ᠣ-ийн дээш татсан зурлага.
ᠤ	Гэээг	ᠤ-ийн доош татсан зурлага.
ᠤ	Гэдэс	Уруулын эгшиг ба ᠤ(д)-ийн гэдэс мэт зурлага.
ᠮ	Завж	ᠮ-ийн гурвалжин зурлага.
ᠨ	Нум	ᠨ-ийн зэргийн нум мэт зурлага.
ᠬ	Дусал	ᠬ-ийн үсгийн өмнө, хойно тавьдаг цэг.
ᠬ	Орхиц	орх хийгээд ᠬ-ийгүүлэгч үсгийн адагт хойшоо хаясан зурлага.
ᠬ	Бага орхиц	ᠬ-ийн адагт орох зурлага.
ᠬ	Цацлага	ᠬ-ийн адагт орох урагш татсан зурлага. Салангад бичигдэхийг нь цацлага гэж, нийлүүлж бичигдэхийг нь урагшлага гэнэ.
ᠬ	Одой сүүл	ᠬ-ийгээд зарим гийгүүлэгч үсгийн адагт ороход хэрэглэгдэх зурлага.
ᠬ	Эртгэр сүүл	ᠬ-ийн адагт хэрэглэгдэх зурлага.
ᠬ	Хумс	ᠬ-ийн адагт хэрэглэгдэх зурлага.
ᠬ	Соёо	ᠬ-ийн гийгүүлэгчийн дунд орсон зурлага.
ᠬ	Ац	ᠬ-ийн нуруу зартигаас бусад зурлага.
ᠬ	Ангархай	ᠬ-ийн ангархай зурлага
ᠬ	Зартиг	ᠬ-ийн зэрэг үсгийг ᠬ-ээс ялгахад хэрэглэдэг зурлага.

ЭГШИГ ҮСЭГ

Монгол бичгийн нэгэн онцлог бол эгшиг, гийгүүлэгч үсгүүд бүгд үгийн **эхэнд**, үгийн **дунд**, үгийн **адагт** орох 3 хувилбараар бичигддэг.

Эгшиг үсгүүдийг бичмэл тигээр бичиж сурагтун

	А	Э	И	О	У	Ө	Ү
Эхэнд	ᠠ	ᠡ	ᠢ	ᠣ	ᠤ	ᠥ	ᠦ
Дунд	ᠠ	ᠡ	ᠢ	ᠣ	ᠤ	ᠥ	ᠦ
Адагт	ᠠ	ᠡ	ᠢ	ᠣ	ᠤ	ᠥ	ᠦ

УНШИГЧДЫН АНХААРАЛД:

Энэ дугаарт монгол бичгийн үндсэн зурлага болон эгшиг долоон үсгийг таниуллаа. Дараагийн дугаарт монгол бичгийн хөгжил, дэвшлийн тухай мэдээллээс гадна гийгүүлэгч үсгээс нийтэлнэ. Танд амжилт хүсье.